ārša

OVELE

būs savu karti izspē-
launu."
ešaubījos, ka Briksnas
lautu viņam nodarbo-
a veida izspiešanu, bet
ks bija viņā stipráks
tu, viņš lēsa pareizi.
palikt pie mierīgākā
ļa.
saku, „galu galā uz
rakstīts, kas tie par
ai tas pliknis varbūt
i dāmai . . ."
jas: „Nav rakstīts! To
lga pateiks, kas tur
taisni tā viņi izskatās
kā Makuss viņus
s. Nē, nē — tas nav

riksna aizbrauca ap-
māti, nedēļas beigās
ušu pašu. Bija lielas
bēres, tanīs varēju
s, kuru viesistabās
ozījies, atstādams par
labi samaksātos sal-
s, kuŗu sejas bija arī
darbnīcā, un neviens
ināja, ko Makuss par
mājis.
prināja par mantinie-
dām vekseļu operāci-
ba arī vasarnīcu, pēc
teica, ka laikam
tnieki jau sākuši ie-
Tibiņam esot daudz
s.
ss tā gāja savu gaitu,
n salonā divas no ie-
tnēm (oriģināli bija
daudz apbrīnoja,
ds Mākslas akadēmi-
kādreizējais Makuša
m daži profesori, ku-
rādījām arī pārējos
piegāja un atkāpās,
a un teica, ka neesot
ši ne kā cilvēku, ne
. Notika, kā Briksna
divas gleznas paņē-
t par Makuša mātes
privātais kollekcio-
s pārsolīja, tā ka
nopelnīja.
gleznām balstās visa
kas pārauga salonos
ģīmjus, tā ka to
nedibināti kļuva vēl
u sakot, kā parasti
u nāves, viss ar viņu
ad mēs nolēmām iz-
uša gleznu salonā kā
un virs tās pakārām
. To pēkšņi atcerē-
klāt, kad viņš to no
vari izdabūja. Tie
m, un tā pie viena
znas daudzi stāvēja.
dīvainās lietas, kas
p debesīm un zemi
Briksna bija teicis.
uži vienkāršas.
vienkāršas: veikals
ežģījās taisni tā ie-
Briksna pats bija mi-
lūk, patika, ka tāds
ā, viņš nebija māņti-
antīmu. Bet es do-
nebija gluži ikdie-
ādēļ, ka tādas lietas
bija viens no tiem,
t kas notiek". Īste-
ija gauži vienkārša
u, vai tas bija noti-
tā viepļa, kā vēlāk
Briksnam bija viesi-
i nedaudzajiem pali-
aikam sirsnīga sa-
pietrūcis dzeramā
jās mazo krātuviti
n gāja tanī vēl kaut
Gāja un neatgriezās.
ūs kritis uz gludā
oņu pagrieziena, kas
pagraba stāvā: tur
usi noliktava. Viņu
ismā salonā gulam
a sirds trieku. Ti
kārša lieta. Savādi
, ka arī nelaimes
ritusi un saskidusi
— paldies Dievam!
arī tas ir vienkārši
varbūt vieplis nebija
prināts un norāvies
ksnas kritiena radītā
Un varbūt tas tiešām
Javas salas, bet pa-
īgi neizkaltuša koka.

ronika

ta trupa pašreiz ir
ustrijā — Bregencā,
encā un Feldkirchā.

rziņa Variācijas par
vu klavierkoncertu
ēmis vācu pianists
eipcigā. Bez Dārzi-
ģrāmmā Stravinska
arbi.

s naudu pa pastu,
pārveduma talona
ēt, par ko Jūs

LATVIA
Latvian Newspaper
Published under EUCOM Civil Affairs Division Authorisation Number UNDP 196. Publisher and Editor: Kārlis Rabācs, DP Camp Kleinkötz near Günzburg/D. Printer: „Schwäb. Volksbl.", Günzburg/D., Bgm.-Landm.-Pl. 7. Circulation: 4000. Published three times weekly. Editorial office: Günzburg/Do. Dominikus-Zimmermann-Str. 2.

LATVIJA
LATVIAN NEWSPAPER

Nr. 76 (181)
Ceturtdien, 1948. g. 16. sept.
Iznāk trīs reizes nedēļā. Izdevējs: BALK uzdevumā Latviešu preses darbinieku sadarbības kopa. Atbildīgais redaktors: K. Rabācs vietn. A. Liepa, redaktori: Z. Bārda, M. Čulītis, H. Mindenbergs, A. Smits. Adrese: Günzburg-Do.; red.: Dominikus-Zimmermannstr. 2 (tālr. 50), apg.: Marktpl. 25 (t. 84), spiest: Bgm.-Landmann.-Pl. 7 (t. 92)

Pasaule ierauga komūnisma īsto seju

Drūmā noskaņojumā
atjaunotas sarunas Maskavā
IZŠĶIRŠANOS GAIDA NEDĒĻAS LAIKĀ

Ar apspriežu atjaunošanos Kremlī četru valstu sarunas Berlīnes jautājumā iegājušas jaunā un, domājams, izšķirīgā posmā. Pēc visām pazīmēm, rietumu sabiedrotie nolēmuši tiešās sarunās beidzot panākt galīgu skaidrību, noraidīt jebkādu tālāku Kremļa divkosību, pieprasot tūlītēju Berlīnes blokādes atcelšanu un sarunām jau iepriekš kādu beigu terminu. Pēc UP ziņām, rietumvalstis gribot prasīt no Padomju Savienības galīgu izšķiršanos jau tuvākajā laikā, bet ja sarunas, kas esot atjaunotas galvenokārt pēc Anglijas un Francijas vēlēšanās, tomēr rezultātus nedotu, tad Berlīnes jautājumu kompleksu nodot UN kopsapulcei Parīzē.

Pēc preses un radio komentātoru vienprātīga atzinuma, kā Vašingtonā, tā arī Londonā stāvokli uzskata par ļoti nopietnu, pat kritisku. Izšķirēja, liekas, būs nākošā nedēļa. Par to liecina arī ārlietu ministra Bevina ārpolitiskā ziņojuma atlikšana par vienu nedēļu. Tai piekritusi arī konservatīvo opozicija. Londonā cer, ka līdz tam laikam būs panākta skaidrība, un Bevins varēs pacelt noslēpumainības plīvuru, sniedzot pilnīgu pārskatu par visu, kas kopš jūnija sākuma spriests un lemts Maskavā un Berlīnē. Londonā izstrādātajās instrukcijās, ko pirmdien nosūtīja trīs vēstniekiem uz Maskavu tālākajām sarunām, panākta visciešākā trīs valstu viedokļu saskaņošana.

Prezidents Trumens, pirmdien uzklausījis ārlietu ministra Maršala sīku ziņojumu par Berlīnes krizes gaitu un stāvokli un apspriedies ar tuvākajiem līdzstrādniekiem, kādā uzrunā otrdien uzsvēra nepieciešamību vēl vairāk pastiprināt ASV aizsardzību. Līdzīgi izteicās armijas ministrs Rojals Amerikāņu leģiona sanāksmē, norādot, ka Padomju Savienībai miera laikā esot 4 miljonu armija; esot grūti iedomāties, ka šādus spēkus uzturētu vienīgi miermīlīgiem valsts aizsardzības nolūkiem.

Angļu prese liecina, ka atturīgais optimisms, kāds Londonā kādu laiku pastāvēja, tagad galīgi pazudis. „Times" diplomātiskais korespondents skeptiski jautā, vai vispār ir izredzes uz vienošanos, un ja tādu galu galā tomēr panāktu, vai tad būtu liela nozīme, iekām krievi radikāli negroza savu stāju Berlīnē. Tādēļ esot sagaidāms, ka atsāktās Maskavas sarunas skars arī pēdējā laika tiešos notikumus Berlīnē, kas jau kopš laba laika radīja tik baigu fonu nesekmīgajām militārgubernātoru apspriedēm. Tāpat jādomā, ka runās ne tikai par valūtas vai citu atsevišķu jautājumu, bet par visu Berlīnes vai Vācijas kompleksu.

„Daily Telegraph", atjaunojoties Maskavas sarunām, tikpat skeptiski vaicā, vai tiešām esot vērts tās turpināt, ignorējot Maskavas neattaisnojamo izturēšanos. Liberālā „Man-

(Beigas 5. lpp.)

Vēstnieki gan smaida, bet klusē

ASV, Lielbritanijas un Francijas vēstnieku saruna ar padomju ārlietu ministru Molotovu Maskavā sākās otrdien pl. 17. Tā ilga tikai pusotras stundas un bija īsākā no visām līdzšinējām. Pēc sēdes amerikāņu vēstnieks Smiss preses pārstāvjiem vienīgi paskaidroja, ka rietumu pilnvarotie tikušies ar Molotovu un Smirnovu, bet par turpmāko apspriežu terminu vai komunikē izdošanu nevēlējās izteikties. Trīs vēstnieki gan smaidot paskaidroja, ka šī, droši vien, neesot bijusi pēdējā apspriede, un pēc tam devās uz angļu vēstniecību, lai tur izstrādātu ziņojumus Londonai, Vašingtonai un Parizei.

Pirms vizītes Kremlī, rietumvalstu pilnvarotie vairākkārt apspriedās savā starpā par jaunajām direktīvām, ko pirmdien bija saņēmuši no savām valdībām. Sīku ziņojumu par militārgubernātoru sarunām Berlīnē sniedz franču gubernātora ģenerāļa Ķeniga politiskais padomdevējs Sedū, kas Maskavā asistē franču vēstniekam Šatano, bet Berlīnes sarunu laikā bija deleģēts uz turieni.

BBC, St

Kas notiks Berlīnē,
ja sarunas Maskavā nedos rezultātus

Ievērojot to, ka „gaisa tilts" uz Berlīni darbojas ar labiem panākumiem, rietumvalstīm iespējams mierīgi nogaidīt Berlīnes krizes atrisinājumu, preses konferencē otrdien paskaidroja amerikāņu militārgubernātors Vācijā ģenerālis Klejs. Bet ja sarunas Maskavā nedotu panākumus, tad Berlīnes jautājums kā pasaules miera apdraudējums būs jānodod Drošības padomes apspriešanai.

Gaisa transports uz četru sektoru pilsētu arvien paplašinās, bet vēl joprojām maksimālā jauda nav sasniegta. 15. oktobrī būs nobeigta Tempelhofas lidlauka paplašināšana, bet 15. decembrī varēs nodot lietošanai jaunu lidlauku Berlīnes franču sektorā.

Ja vienošanās par Berlīnes blokādes atcelšanu izjuktu, tālāk norādīja ģenerālis Klejs, tad preču piegādi pilsētas rietumu sektoriem palielinātu līdz 4500 t dienā un arī angļu joslā transporta vajadzībām izmantotu vēl jaunus lidlaukus. Tādēļ berliniešiem par ziemu nav sevišķi jābažījas. Kaut arī blokāde tad vēl pastāvētu, apgādes stāvoklis būtu labāks nekā pagājušajā ziemā. Gaisa ceļā piegādājamo ogļu gan nepietiktu visām dzīvokļu apkures vajadzībām, tomēr arī šinī ziņā rietumsektori būtu labākā stāvoklī nekā pirms diviem vai trim gadiem. Katrā ziņā ASV rezerves pietiekamas jebkurām ārkārtējām vajadzībām.

Amerikāņu un angļu gaisa transporti uz Berlīni pēdējā nedēļā vairākkārt pārsnieguši iepriekšējos dienas rekordus, un vienas nedēļas laikā pavisam piegādāts pāri par 26.000 t preču, to vidū arī 20 tautas automobiļu rietumu sektoru policijas va-

(Beigas 5. lpp.)

Kāpēc izjuka apspriedes

Četru valstu sarunu pārcelšana no Maskavas uz Berlīni septembra sākumā cerētos rezultātus nedeva, un pagājušajā nedēļā tās apstājās pavisam. Starplaikā līdz sarunu atjaunošanai Maskavā otrdien, jautājuma kopīga diskutēšana bija pilnīgi pārtraukta.

Par iemesliem, kādēļ militārgubernātoru apspriedes Berlīnē bija jāpārtrauc bez jebkādiem panākumiem, BBC diplomātiskais korespondents norāda, ka izredzes uz vienošanos zudušas jau tad, kad kļuvusi redzama maršala Sokolovska nostāja sarunās. Viņa viedoklis par blokādes atcelšanu un četru valstu kopīgu valūtas kontroli Berlīnē bijis pilnīgā pretrunā ar to, kas iepriekš runāts trīs rietumvalstu pilnvaroto apspriedēs ar Stalinu un Molotovu Kremlī. Sokolovskis izteicis jaunas prasības, par kurām Maskavā nebijusi runa. Tas padarījis sarunu turpināšanu neiespējamu līdz tam laikam, kamēr padomju militārgubernātors saņemtu no Maskavas jaunas instrukcijas. Tas nenoticis, un tādēļ militārgubernātoru sarunas Berlīnē nonākušas strupceļā.

BBC

Lielbritanija pārtrauc demobilizāciju

Britu ministrs Morisons, kas runāja premjēra Etlija vārdā, otrdien apakšnama sēdē paziņoja, ka valdība nolēmusi pārtraukt demobilizāciju. „Tiem karavīriem" teica Morisons, „kam vajadzēja atgriezties mājās šinīs dienās, nākšies palikt armijas rindās vēl vismaz 3 mēnešus." Ministrs piezīmēja, ka šis paziņojums nedrīkstētu radīt pāniku, un valdība nožēlo, ka tai bija jāpieņem šāds lēmums. Valdība bez tam atzinusi par nepieciešamu steidzami paātrināt armijas apbruņošanu moderniem ieročiem un aicina palielināt bruņošanās produkciju. Jaunās metodes jau tagad lauj divkāršot iznīcinātāju produkciju. Tādā kārtā būs iespējams vecos modeļus aizstāt ar jauniem. Jau izstrādāts arī plāns par civiliedzīvotāju aizsardzību, ko laiku pa laikam pārbauda un papildina. Tā kā armijā nepieciešami speciālisti, valdība uzdevusi paātrināt viņu rekrūtēšanu.

Pirmdien sāka pieņemt brīvprātīgos sauszemes un flotes aviācijā. Pirmoreiz pēc kara iespējams iestāties visās nozarēs. Līdz šim uzņēma tikai lidotājus un novērotājus. Aviācijas ministrs Hendersons šai sakarībā izteicās, ka angļu lidotājiem jābūt gataviem katrā laikā aizstāvēt pārējo iedzīvotāju tiesības un pasaules mieru.

BBC

25 gadi piespiedu darbos nepilngadīgiem jauniešiem
Protestu vētra pret krievu militārās tiesas spriedumu Berlīnē

Padomju militārā tiesa Berlīnē pirmdien piesprieda augstāko soda mēru, 25 gadus padomju darba nometnē, pieciem vācu jauniešiem no Berlīnes rietumu sektoriem, ko krievu militārā policija apcietināja pagājušo ceturtdien pie Brandenburgas vārtiem pēc lielās pretkomūnistiskās demonstrācijas angļu sektorā. Ievērojot notiesāto vecumu, soda nesamērīgo bargumu un tiesāšanas veidu, spriedums radījis veselu sašutuma un protestu vilni ne vien Berlīnē un Rietumvācijā, bet arī ārzemēs. Spriedums lieku reizi atklājis pasaulei padomju metodes.

Jaunākajam no notiesātiem ir tikai 16 gadu. Viņi bija apsūdzēti par piedalīšanos pretpadomju demonstrācijā, krievu militārpolicistu un padomju joslas vācu policistu apdraudēšanu un Padomju Savienības karoga norausanu no Brandenburgas vārtiem. Militārās tiesas sēde bija slepena, tajā nepielaida privātus aizstāvjus; arī liecinieku nopratināšana bijusi nepilnīga. Spriedums nav arī pārsūdzams. Tā motivācijā teikts, ka apsūdzētie esot atzinušies par vainīgiem uzbrukumā padomju pilsoņiem un vācu policistu aizkaršanā darbiem.

Pēc sprieduma pasludināšanas atklātībā, radās spontāns sašutums un protesti. Berlīnes trīs demokratiskās partijas un brīvo arodbiedrību savienība kopīgā rezolūcijā otrdien protestēja pret netaisno soda mēru un pret publikas un civilu aizstāvju nepielaišanu prāvā, kā arī prasīja lietu nodot starptautiskai izmeklēšanas komisijai. Protestus izteica arī vairāku Berlīnes uzņēmumu darbinieku padomēs. Sociāldemokratu partijas kongress Diseldorfā protesta rezolūcijā spriedumu apzīmēja par noziegumu pret cilvēcību. Rietumvācijas parlamentārā padome vakar sanāca ārkārtējā sēdē, lai nostātos pret jauniešu necilvēcīgo notiesāšanu un reizē apspriestu stāvokli Berlīnē. Padomes sasaukšanu ierosināja vēlētais Berlīnes lielvecākais prof. Reuters, ko padomju militārā valdība savā laikā liedzās apstiprināt šai amatā. Viņš Berlīnes spriedumu apzīmēja par „kara pieteikumu" un paskaidroja, ka tagad atmetīšot līdzšinējo gatavību uz kompromisiem ar krieviem.

Berlīnes pilsētas deputātu vecākais Zūrs pieprasīja starptautiskas komisijas radīšanu Berlīnē cietī par taisnību, piedaloties vāciešu pārstāvjiem. Viņš izteicās, ka krievu militārās tiesas spriedumā vairs neizpaužas taisnība, bet gan atriebība. Prāvas veids ir pretrunā ar starptautiski atzītiem tiesu principiem. Tribunāla priekšsēdis pulkvedis Sokolovs noraidījis arī Zūra lūgumu atļaut nosūtīt uz prāvu vismaz pilsētas maģistrāta novērotāju, kad jau bija noraidīta pilsētas vecākā Friedensburga prasība pielaist prāvā civilus aizstāvjus. Toties prāvā pielaisti krievu licencētās filmu sabiedrības DEFA operātori. Berliniešiem, izteicās Zūrs, tagad jācīnās ne vien par brīvību, bet arī par taisnību.

Amerikāņu militārās valdības tieslietu nodaļas vadītājs pulkvedis Raimonds spriedumu nosauca par apkaunojošu, bet angļu kontrolkomisijas aprindās tas apzīmēts par skandalozu un nedzirdētu. Sprieduma motivācija izklausoties fantastiska; nekārtības īsteni izraisījusi krievu militārpolicijas un Markgrafa policistu pārsteidzīgā rīcība.

Arī BBC komentātors Andersens pasvītroja sprieduma necilvēcību. Kopš nāves soda atcelšanas Padomju Savienībā, 25 gadi piespiedu darbā ir augstākais soda mērs, bet apstāklu pazinēji šādu sodu Padomju Savienībā uzskatot par bargāku nekā nāves sodu citās zemēs, jo padomju darba nometņu sistēma neatpaliekot aiz nacistu koncentrācijas nometņu sistēmas. Akmeņu sviešana un karogu norausana gan neesot tāds veids, kā izpaust dibinātu sašutumu par komūnistu patvarībām, izteicās Andersens, bet, ievērojot nepieņemamo tiesas procedūru, nemaz nav pilnībā noskaidrots, vai notiesātie tiešām piedalījušies viņiem inkriminētajos nodarījumos.

Kā trešdienas rītā sprieduma komentārā paskaidroja Maskavas raidītājs, prāvas izmeklēšana esot pierādījusi, ka pretkomūnistiskās demonstrācijas ir daļa no vācu reakcionāru rīcības plāna, ko atbalstot rietumvalstis.

BBC, St

PRETESTĪBAS KUSTĪBA AUSTRUMEIROPĀ
TRŪKUMS UN JAUNAS APCIETINĀŠANAS PADOMJU JOSLĀ

Vācu laikraksti ziņo, ka padomju joslā sācies jauns apcietināšanu vilnis liberālo demokratu vidū. Vairāki partijas darbinieki vairs nav atgriezušies mājās, bet citus nakts laikā no mājām aizvedusi NKVD. Apcietināti arī daudzi vācu jaunatnes vadītāji. DPD ziņo, ka kopš dažām dienām pazudis arī krievu joslas studentu lietu referents Zelbika izslēgt no partijas.

Kaut arī terrors un apcietināšanas padomju joslā pieņemas, iedzīvotāju neapmierinātība un naids pret komūnismu kļūst aizvien lielāks. Kamēr vecākā paaudze bezcerīgi samierinājusies ar pašreizējo stāvokli, jaunatnes vidū vērojama spēcīga pretakcija. „Die Neue Zeitung" ziņo, ka redakcija saņēmusi vairākas vēstules un citu informāciju par slepenu pagrīdes organizāciju dibināšanu, kas nolēmušas visiem līdzekļiem cīnīties pret komūnismu. Šīs organizācijas apzīmētas trīs burtiem W. B. O. (Widerstandsbewegung der Ostzone — Austrumjoslas pretestības kustība) un apvieno lielāko tiesu vīriešus zem 30 gadiem. Netieši pretestības kustību atzinušas arī padomju iestādes, laiku pa laikam ziņojot, ka militārām tiesām nodoti sabotieri, kas sadarbojušies ar rietumu varām. Pagrīdes organizāciju darbība ļoti apgrūtināta, ievērojot NKVD un SED spiegus, kas cenšas ieperināties katrā mājā, katrā ģimenē. WBO aktivitāte pagaidām izpaužas propagandā un nelegālu izdevumu izplatīšanā.

Bez terrora Austrumvācijas iedzīvotājiem izmisuma pilnu stāvokli sagādā arī nepietiekamais uzturs, kas daudzās vietās jau līdzinās badam. Visi pievedumi Berlīnei, ko padomju iestādes parasti pieteic ar varenu reklāmu, patiesībā nozīmē uzturvielu atraušanu pārējai okupācijas joslai. Izmisuma pilnajās vēstulēs, kas saņemtas Rietumvācijā pa slepeniem ceļiem, kāds Magdeburgas iedzīvotājs žēlojas, ka jau kopš vairākām nedēļām nav saņemts ne grams taukvielu. No Flechtlingenas raksta par gaļas aizstāšanu ar biezpienu, kas pagatavots no nokrējota piena un kura galvenā sastāvdaļa ir ūdens. Teorētiski austrumjoslas iedzīvotāji saņem 1100 kaloriju dienā, bet faktiski barības vērtība tikko aizsniedz 900 kaloriju. Vairākas vēstules no Brandenburgas apgabala liecina, ka turienes ļaudis padoti lēnam badam.

NZ

Vai komūnisti gatavojas pučam?
KRIEVI ŠAUJ ARĪ UZ ĒNĀM

Berlīnē tuvākajos mēnešos varot gaidīt jaunu SED puča mēģinājumu, ziņo „Die Neue Zeitung", atsaucoties uz Berlīnes rietumu licencētās preses informāciju. Berlīnes liberāldemokratu partijas laikraksts apgalvo, ka pagājušā nedēļā notikušās internās apspriedēs komūnisti esot nolēmuši stāvokli vajadzības gadījumā vēl saasināt ar provokācijām. Padomju militārā pārvalde šai sakarībā esot paskaidrojusi, ka turpmāk biežāk likšot parādīties virs Berlīnes krievu lidmašīnām. Lai jau sākumā likvidētu varbūtēju Berlīnes iedzīvotāju pretestību komūnistu apvērsumam, Markgrafa policija esot pastiprināta ar bruņotiem SED kadriem. Aptuvēns termiņš Berlīnes pučam, pilsētas iekļaušanai padomju joslā, esot nolikts pēc ASV prezidenta vēlēšanām 7. novembrī.

Arī „Newsweek" izsakās, ka, pēc novērotāju domām, krievu atbalstītā SED, pēc Berlīnes blokādes atcelšanas, mēģināšot palielināt iekšējos nemierus ar uzbrukumiem pilsētas pārvaldei un „bada demonstrācijām" pret rietumvalstīm.

Minchenes raidītājs trešdien ziņoja, ka pagājušajā trešdienā padomju lidlaukā Ramsdorfā uzsprāgušas gaisā 15 t municijas, mīnu un citu spridzekļu, nogalinot divus krievu karavīrus un sapostot vairākas ēkas. Ramsdorfas birģermeistaram krievu iestādes pavēlējušas klusēt par ne-

(Beigas 5. lpp.)

MASKAVA PĀRMET ASV FLOTES PASTIPRINĀŠANU VIDUSJŪRĀ

Flotes pastiprināšanu Vidusjūrā „zem eskadru nomaiņas aizsegā" ASV valdībai pārmet padomju laikraksti „Karsnaja Zvezda" un „Krasnij Flot". Ievadrakstos abi izdevumi norāda, ka 27.000 t aviācijas bāzes kuģis esot apmainīts pret 45.000 t lielu, bet trīs vieglie kreiseri pret diviem viegliem un diviem smagiem. Vidusjūrā stacionētās amerikāņu flotes personāls tagad esot pieaudzis par vairākiem tūkstošiem. ASV flotes vienību uzdevums Vidusjūrā esot izdarīt spiedienu pret apkārtējām valstīm.

DM

LATVIJA
LATVIEŠU AVĪZE
Nr. 76 (181) 1948. g. 16. septembrī

Ar autora parakstu vai iniciāliem parakstītajos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā redakcijas domas.

UZTICĪBA

Kad jaunlaiku zinātnes un filozofijas reformātorā Dekartā bija nobriedusi skaidra apziņa par vajadzību pārbaudīt visus valdošos uzskatus, viņš paredzēja, ka šī uzdevuma veikšana viņam prasīs ilgāku laiku, jo nav nieka lietu nonākt pie skaidrām un atziņām par svarīgākām pasaules lietām. Bet kā dzīvot, kā izturēties, pie kādiem principiem turēties līdz tam laikam, kamēr nonāk līdz šādai skaidrībai? Pēc pārdomas, par vadītājiem principiem viņš pieņēma tris: 1. Kamēr ar pilnīgu skaidrību nav atrasti pareizāki un labāki izturēšanās likumi, — sekot tiem atzinumiem, kuŗus pieņēmuši cilvēki, kas tanī zemē, kuŗā jādzīvo, atzīti par viskrietnākiem un gudrākiem; gadu simteņiem pārbaudītos principos nevar nebūt vismaz liela daļa patiesības. 2. Kad reiz pēc pamatīgas pārdomas notikusi izšķiršanās pa vienu ceļa ņemšanu, tad konsekventi turēties pie tā, bet nešaudīties uz divām pusēm, un neatstāt to, vismaz, kamēr vajadzība to darīt nav uzaususi kā pilnīgi neatvairāma un droša pārliecība. 3. Mēģināt vairāk pārveidot *sevi*, savas vēlēšanās un iekāres nekā pasaules gaitu, kas lielāko tiesu nav mūsu varā.

Par tik vienu no šiem trim visai svarīgiem izturēšanās likumiem būtu daudz kas sakāms, bet šinī brīdī pakavēsimies tikai pie otrā. Dekarts te aicina vieglprātīgi nemainīt savus uzskatus, bet būt konsekventam, varētu arī teikt — palikt uzticīgam sev un saviem ideāliem. Tiekdamies pamatot visu pēc iespējas vienkāršāki un skaidrāki, viņš arī šo savu ieteikumu pamato ar līdzību no praktiskās pieredzes. Ja esam nomaldījušies mežā un nezinām īstā ceļa, saka viņš, tomēr visdrīzāk tiksim no meža ārā, ja nešaubīgi turpināsim iet reiz iesāktā virzienā; turpretim cerības izkļūt uz ceļa būs vismazākās, ja mētāsimies uz visiem pusēm un visos virzienos.

Kā bieži daudziem šķietami tīri praktiskiem priekšrakstiem, tā arī šim ir ļoti dziļas saknes.

Uzticība vienmēr tikusi uzlūkota par augstu tikumu, un to vienmēr ir apstarojis vērtības mirdzums. Ka uzticība draugam vai biedram, vai mīlestības partnerim, vai savai tautai un tēvzemei nav tikai derīgs, un tāpēc cienīgs sociāls institūts, bet bieži kaut kas daudz vairāk, uz to norāda jau tas, ka to bieži apdveš ar kā svētuma bijību un tā kļūst par visaugstāko sasniegumu. Izšķirīgais te nav tas, ka tā nereti prasa apliecinājumu, prasa sevis ķīlā likšanu, prasa sevis upurēšanu, — bet ka te — īstas, patiesas, dziļas uzticības gadījumā, — notiek izlaušanās no ikdienīškā, dzīves sēklo vērtību sprosta kādā īstākā, dziļākā, varbūt, absolūtās esmes sfairā.

Lai būtu patiesi uzticīgs kādai lietai līdz galam, tā ir dziļi jāiemīl, bet tā iemīlēt var tikai, ja cauri konkrētai lietai vai personai saskata kaut ko izcili dziļu un nesalīdzināmi vērtīgu, kas ir jau it kā absolūtās esmes atspulgs un satur sevī mūžības dvesmu. Ja tā kaut kas ir noticis, kaut arī tikai bezgala īsā mirklī, tad notikušais vairs nav iznīcināms vai atceļams, vai atsaucāms. Pārī banālām konkrētām parādībām tad notiek saistīšanās esmes dziļumos, un te tad dzimst dziļā un svētā uzticība līdz galam. Kas ir tikai saprātīgi konsekvents un turas pie norunas, tas tāpēc vēl nav uzticīgs vispilnīgākā nozīmē, bet gan tas, kas attiecību izprot kā daļu no sevis, kas ir dziļumā saistīts pie tā, ko viņš reiz darīja un ko mīlēja un no kā viņš vairs nav atdalāms. Būt uzticīgam tāpēc nozīmē ne tikai palikt pašam sev, bet būt pašam sev un reizē vēl daudz vairāk — būt iegūtam dalību dziļākā esmē, no kuras vairs neviens nevar atteikties, jo tās iegūšana ir cilvēka dziļāko ilgu piepildījums. Nodeviba, neuzticība tāpēc tad arī ir cilvēku visdziļāk iznīcinošais grēks: nodevējs pazudina un iznīcina pats sevi, jo sarauj saites, kas to turēja virs neesmes un bezjēdzības bezdibeņa.

Uzticības pagrimšana un nonieciņāšana visās dzīves sfairās — gan draudzībā, laulībā, gan citās saistībās, tad arī mērī mūsu laikmeta vulgāritāti un seklību. Cilvēki ir priecīgi atzīt sevi par dzīvniekiem, kuŗus nekas būtisks neatdala no pārējās dabas. Saknēs ne ar ko nesaistītiem, viņiem viss kļūst aizstājams un izmaināms: sieva, draugs, tautietis, dzimtene. Neredzot neko cauri konkrēto taustāmo lietu sienai, par augstākiem ideāliem kļūst antīkās mēbeles, elektriskais ledus skapis, — un viss tas ir izmaināms un tikpat labi, un varbūt vēl labāki, dabūjams citur, kā šeit. Bet, ka viss tas nav vērts viena rokas spiediena, ko dod draugs, vai Jāņu dziesmas atbalss, ko atsalc dzimtenes meži, — to cilvēki, šķiet, nezina, un tā paliek bezgala nabagi, pārspēti ar skaistām mēbelēm un pilniem galdiem un džesa mūzikas rībonas. Un te nevar pat teikt, ka laimīgi garā nabagie, jo tieši šie cilvēki domā sevi par sevišķi gudriem, — un arī pasaule tos tur par tādiem.

Bet simtreiz laimīgāki tad vientiesīgie, kas mīl kaut ko tāpēc, ka tie citādi nevar, tāpēc, ka tie jauš aiz iemīlotā kādas bezgalīgas gaismas mirdzumu, kas tos neatvairāmi pievelk. Jo tiešām, īsta un tāpēc neaprobežoti uzticīgā mīlestība satur sevī, kā jau Platons mācija, it kā mūžības solījumu. Tā tad arī saprotama runa un dziesma par mūžīgo Latviju, kas skeptiķiem šķiet naiva. Tie nesaprot, ka te aiz Latvijas ideāla ir saskatīts cilvēcības un taisnības sapņu piepildījums, kuŗiem tad arī šī tēla veidā tiek solīta mūžīga uzticība. Un kamēr šī uzticība būs svēta, tik ilgi arī mūsu ideāls nedzisīs.

Prof. P. Jurevičs.

Latviešu tautas dejas Gibraltārā

Kuģa bojāšanās dēļ, pēdējam DP transportam uz Austrāliju 24 dienas vajadzēja pavadīt Gibraltārā. Sekojot turienes YMCAs aicinājumam, baltieši 30. augustā rīkoja savu tautas deju vakaru. Skatītāju vidū bija daudz britu armijas virsnieku. Latviešu grupa sevišķu ievērību izpelnījās ar Sudmaliņām, ko vajadzēja atkārtot. Sarīkojuma nobeigumā majors Hamiltons Baltijas tautām novēlēja saulainas dienas.

40 gadu pastāvēšanas jubileju svinēja Gibraltāras skauti. Jubilejas sarīkojumā piedalījās arī baltieši un ukraiņi. Latviešu skautus pārstāvēja Kaseles vienības rovers Ķerpe. Pie kopēja ugunskura latviešu pārstāvis stāstīja par Baltijas ērkšķu ceļu un lūdza gibraltāriešus neaizmirst tos skautus, kas palikuši bez dzimtenes.

Sp. Kl.

Braukt vai nebraukt?

Latvijas līdzstrādnieka vēstule par tropisko zemi

— „Atrakstiet kā Venecuēlā īsti ir, lai mēs zinātu, braukt vai nebraukt," man teica daudzi draugi un paziņas atvadoties.

Dotie solījumi jāpilda, kaut arī tas ir grūti. Ar izceļošanu galu galā ir tāpat kā ar precēšanos — pašam jāizšķiras un pašam arī jāatbild par savu lēmumu. Tāpēc gribu pasvītrot, ka negribu nevienu ne pierunāt, ne atrunāt. Cilvēki ir tik dažādi, ka tas, kas vienam ir labs, otram ir slikts, kas vienam patīk, otru atbaida. Tāpēc centīšos būt fotoobjektīvs, kas tīkai attēlo redzēto, bet atturas no jebkāda sprieduma.

Pirmkārt — Venecuēla ir tropiska zeme, un katrs, kam ģeografijas zināšanas nav pilnīgi aizmirsušās, zinās, ko tas nozīmē. Bet tajā pašā laikā jāzina, ka liela Venecuēlas daļa ir augstiene ar kalniem, kuŗu virsotnes sniedzas pāri 4000 m. Tāpēc arī klimatiski Venecuēla iedalās 3 joslās—tropiskajā no 0—600 m virs jūras, mērenajā — no 600—1800 m, un vēsajā — virs 1800 metriem. Teorētiski tā tad būtu iespējams izvēlēties, kādā joslā dzīvot. Dzīvojot, piem., vēsajā joslā būtu nepieciešams pat kažoks un ziemas cepure, dzīvojot mērenajā joslā, ieceļotājs jūtas kā pavasarī Latvijā vai Vācijā, bet tropiskajā joslā, zemāk par 600 metriem, katrā solī jūt ekvātora tuvumu. Nelaime tīkai tā, ka visi eiropieši cenšas novietoties pēc iespējas augstāk, tāpēc darba un dzīvokļu atrašanas iespējas vēsajā joslā tikpat kā nav, mērenajā jau saistītas ar lielākiem vai mazākiem grūtumiem un vieglas ir tikai tropiskajā joslā.

Tas pats ar dzīves dārdzību un darba algām. Kamēr tropiskajā joslā darbu var dabūt viegli, darba algas ir ļoti augstas, dzīvokļus viegli dabūt un maksa par tiem maza, tāpat produktu cenas minimālas, tikmēr mērenā joslā jau darba algas krīt, bet dzīves dārdzība ceļas. Vēsajā joslā darba praktiski nav nekāda, jo šis apgabals pieder tikai bagātniekiem un izpriecai, tur nav gandrīz nekādas rūpniecības, tirdzniecības vai lauksaimniecības.

Šo iemeslu dēļ ieceļotājiem jāsaduras ar klimata grūtībām. Jauniem ieceļotājiem sākumā gribas palikt mērenajā joslā, kaut arī izpelņa tur mazāka, bet jau pēc gada daudzi dodas uz tropiskiem apgabaliem, lai nopelnītu vairāk, lai varētu iekrāt. — Daudz balto iekārtojušies tā, ka paši strādā tropiskajos apgabalos, bet ģimenes dzīvo mērenajā joslā. Zinu arī kādu latviešu ģimeni, kas ieceļojusi Venecuēlā pirms gada, tai mērenā joslā nav izdevies dabūt darbu un bijis jāpaliek tropiskajā apgabalā. Tagad tai piedāvāts darbs mērenajā joslā, pie tam galvaspilsētā, bet viņi piedāvājumu noraidījuši, jo gada laikā iekrājuši 6000 bolivarus un nopirkuši mājiņu.

Saprotams, tas var būt arī izņēmuma gadījums, kur cilvēki ir piemēroti tropu joslai, bet katrā ziņā tas ir raksturīgs gadījums.

Būtu lieki sākt uzskaitīt visas profesijas sacensības kārtībā, kuŗās te labas izredzes, jo viss atkarīgs no cilvēka paša. Kamēr viens atslēdznieks var sisties ar strūkumu, otram, tajā pašā laikā iebraukušajam, jau var būt pašam sava darbnīca. Še vajadzīgi visu profesiju speciālisti, kam acis vaļā, kas prot saskatīt iespējas un kam ir arī pietiekami enerģijas un uzņēmības šīs iespējas reālizēt.

Venecuēla ir bagāta un primitīva zeme. Bagātību tā ieguvusi ar savu naftu un citiem izrakteņiem, bagātība tai nākusi bez sevišķām pūlēm. Un tas bijis Venecuēlas posts. Pārsteigti no lielajām summām, ko Savienotās Valstis maksāja par naftu un zeltu, venecuēlieši aizmirsa nodarboties ar savas zemes modernizēšanu, ar rūpniecības izveidošanu. Ne tikai Savienotās Valstis, arī Anglija, Zviedrija un citas zemes centās piegādāt Venecuēlai rūpniecības ražojumus saņemot samaksu naftā. Šodien Venecuēlā velti meklēsiet lielākas fabrikas, kas ražotu vietējam tirgum. Viss nāk no Savienotām Valstīm, Anglijas, Zviedrijas vai Šveices. Var dabūt vislabākās mantas, bet visas tās ir ārzemju ražojums. Tikai pēdējos gados Venecuēlas valdība aptvērusi savu atkarību no pasaules tirgus un, apzinoties savu bagātību, uzsākusi akciju, lai radītu savu amatniecību un rūpniecību, lai vismaz pa daļai vietējie ražojumi spētu konkurēt ar importētajiem.

Te varētu jautāt, jā, kāpēc tad Venecuēlas komisijas Eiropā meklē un pieņem tikai noteiktu nozaru speciālistus, bet ne rūpniekus un uzņēmējus? Tāpēc, ka Venecuēla nevēlas ne direktorus, ne bankierus. Laudim, ko Venecuēla vēlas redzēt, ir jābūt gataviem sākt no pašas apakšas. Šajā ziņā Venecuēla ir līdzīga citām imigrācijas zemēm un vēlas cilvēkus, kas ar mieru strādāt visvienkāršāko darbu un dzīvot visvienkāršākos apstākļos. Bet neviens neliek šķēršļus, ja elektromontieris kādu dienu grib atvērt pats savu darbnīcu, ja fotografs atver savu ateljē un pelnī varbūt tik pat daudz kā direktors.

Venecuēla būvē ceļus un mājas, ceļ darbnīcas, fabrikas un spēkstacijas. Visi, kas prot un grib strādāt, var atrast darbu visās nozarēs, bet eiropiešiem grūti pat iedomāties dzīvi visprimitīvākajos apstākļos, pie tam nedrīkst aizmirst arī karstumu. Karstums nav tāds, ka to eiropieši nevarētu izturēt, bet tiem, kam karstums vispār nepatīk, labāk šurp nebraukt; no karstuma te nekur nevar izbēgt.

Eiropā daudz dzirdēju runājam par visdažādākām tropu slimībām. Nenoliedzami, še ir ļoti daudz slimību, ar kuŗām mums līdz šim nav bijusi nekāda saskare, tāpat še ir daudz visdažādāko kukaiņu, kuŗu kodieni rada sarkanus izsitumus, kas niez. Ielejās un lielo upju un purvu apgabalos ir arī malārijas moskīti. Taču Venecuēlas valdība jau kopš ilgāka laika uzsākusi plašu un organizētu slimību apkarošanas akciju. Jāatzīmē arī, ka Venecuēlā ir svarīga tā profesija, ko uzdod pēc ierašanās šeit, nevis tā, kas uzdota Venecuēlas misijai Vācijā. Interesanti, ka, piem., no mūsu transporta 32 vīriešiem, Ambergā 30 bija uzdevušies par lauksaimniekiem, jo tiem izceļošanā deva priekšroku. Atbraucot šeit un par jaunu reģistrējoties darba birojā, bija palikuši vairs tikai 4 lauksaimnieki. Visi pārējie izrādījās inženieri, ārsti, tehniķi utt.

Saprotams, Venecuēlas valdība ieinteresēta arī lauksaimniecības, bet sevišķi lopkopības veicināšanā un modernizēšanā. Lauksaimniekiem sniedz atbalstu. Organizētām lauksaimnieku grupām 6—10 ģimeņu lielumā valsts dod par brīvu zemi, lauksaimniecības piederumus un mašīnas un arī aizdevumus naudā. Sākumā, kamēr saimniecības nedod nekādus ienākumus, valsts maksā dienas algu 8 bolivāru apmērā. Pēc viena gada izmēģinājuma šīs kolektīvās saimniecības sadala atsevišķās saimniecībās.

Venecuēlā nav gandrīz nekādu darba aizsardzības likumu. Abas puses var katrā laikā darbu uzteikt. Darba algas un noteikumi stipri dažādi un atkarīgi no visdažādākiem apstākļiem. Tropiskās joslās atalgojums ir augsts, mērenās zemāks. Atalgojuma augstums atkarīgs arī no firmas. Amerikāņu firmas maksā augstāku atalgojumu nekā vietējās, bet tās arī ir izvēlīgākas darbinieku ziņā, tās arī labprāt dod ziemeļniekiem priekšroku. Patlaban labākās darba izredzes šķiet ir elektrotehniķiem un telefona mechaniķiem. Paredzams, ka tuvākā laikā atvērsies jaunas darba iespējas ceļu būvniecībā. Nekādu izredžu nav tiem, kas nav speciālisti. Nekvalificētu darba strādnieku te ir vairāk nekā vajadzīgs. Ir ieceļojuši arī ļoti daudz itaļu un franču, kas apmierinās ar tik zemām algām, ka vienkāršā darbā ar viņiem nav iespējams konkurēt.

Venecuēlā, septembrī.

A. Klišāns

Tautieši!

grāmatu, nošu, fotogrāfiju komplektu apgādātāji un autori, noguldiet savu darbu paraugus

Dienvidamerikas latviešu kultūras archīvā

Sao Paulā, Brazilijā! Sūtījumus adresējiet: Consulado da Letonia (Kultūras archīvs), Sao Paulo, Rua Libero Badaro, 94, 2.0 andar, Os Estados Unidos do Brasil, nododot tos ikkuŗā pasta iestādē! Tā jūs līdzēsiet pasargāt mūsu kultūras vērtības no iznīcības draudiem.

Ko darīt ar kaŗa laika bāreņiem?

„New York Times" ievadrakstā izsaka sašutumu un izbrīnu par ASV, Lielbritanijas, Holandes un Brazilijas delegātu ierosinājumu UN saimniecības un sociālajā padomē, kas ieteic visus bez piederīgiem palikušus bērnus, kas jaunāki par 16 gadiem, no Eiropas DP nometnēm nosūtīt atpakaļ uz izcelšanās zemēm. Analizējot jēdzienu „bērni bez piederīgiem", laikraksts konstatē, ka tie ir vai nu žīdu kaŗa bāreņi un koncentrācijas nometnes pārdzīvojuši jaunieši, bieži vien pēdējie savas ģimenes pārstāvji, vai arī bērni no Baltijas un Balkānu valstīm, kam bez vēsts pazudušī vecāki vai kas kļuvuši bāreņi.

Šādu ierosinājumu „New York Times" nosauc par naivu un nepieņemamu, kas nekādi nepelnī, ka to sauktu par bāreņu problēmas „atrisinājumu". Tā vietā šiem jauniešiem vajadzētu ļaut pašiem izšķirties par nākotni, jo kaŗa laika pieredze tos ātrāk nobriedinājusi, bet par jaunākajiem bāreņiem pēc labākās apziņas varētu rūpēties IRO. Bez tam ASV valdībai būtu jāpaaugstina tagadējais 16 gadu vecuma cenzs ielaižamiem bērniem līdz 18 gadiem, jo šie bāreņi nav vainīgi, ka, nometnēs gaidot nāciju lēmumus, viņi kļuvuši dažus gadus vecāki. Bez tam visām nācijām beidzot vajadzētu atvērt sirdis un durvis, lai DP problēmu reiz atrisinātu pavisam.

NYT

Nometņu dzīve

Ap DM 500 atlikums palika tbc slimo bij. karavīru ārstēšanai Huntlozena slimnīcā no koncerta, kuŗā Oldenburgas Mežotnes nometnē bez atlīdzības piedalījās P. Brīvkalne, J. Kalējs, H. Pakule, B. Klaips, F. Maizite-Kalēja un Br. Skulte. Arī militārā valdība koncertu atbrīvoja no parastās sarīkojumu nodevas, kāda noteikta Oldenburgas apgabala nometnēm.

LATVIEŠU kultūras diena Kopenhagenā notiks 18. novembrī. Tad pat atklās piemineklī Dānijā mirušajiem tautiešiem. Šajā pasākumā ar iespējamo atbalstu piedalās arī Dānijas latviešu YMCA, kuŗai ir 4 nodaļas — Kopenhagenā, Arlbergā, Tistedā un Jonstrupā. Par Dānijas latviešu YMCAs centrālās valdes priekšsēdi ievēlēts prāv. A. Grosbachs.

LATVIEŠU studentu centrālās savienības 8. kongress un Latvijas universitātes 29. gada dienas atceres svinības notiks no 25.—27. sept. Heidelbergā. Delegātiem un viesiem jāreģistrējas Hauptstr. 234. 27. un 28. sept. LU 29. gada dienas atceri rīko arī Baltijas universitāte Pinebergā.

KEMPTENES latviešu komitejā par priekšsēdi ievēlēts Paulis Dambekalns, bet par komitejas locekļiem J. Perlbachs, V. Švāns, H. Bergs un P. Pētersons. Vēlēšanās piedalījās vairāk par 73% balstiesīgo tautiešu. Bija divi kandidātu saraksti.

Pārvedot mums naudu pa pastu, neaizmirstiet uz pārveduma talona otrā pusē atzīmēt, par ko Jūs maksājat.

Izredzes arī ģimenes cilvēkiem

No Latviešu biedrības Toronto Ed. Saraps mums ziņo: „Pirmos sešos šīgada mēnešos Kanādā ielaisti 18.886 bēgļi no Eiropas. 1947. gadā, ieceļošana vēl vilkās lēni un tikai kādiem 12.000 izdevās ietikt Kanādā. Tā tad līdz šim Kanādā ieceļojuši 30.000 bēgļu. Visvairāk ielaisti poļi, otrā vietā žīdi, bet trešā lietuvieši. Latviešiem ieceļošana vilkusies gausāk.

Līdz šim Kanādā ielaisti galvenokārt vieninieki. Tagad liekas, ka arī ģimenēm sāks pavērties ieceļošanas iespējas. Kanādas valdība, vērodama, ka bēgļi ātri piemērojās šejienes apstākļiem, nodomājusi sākt vēl plašāku imigrācijas akciju, pārceļot bēgļus uz Kanādu lielākās grupās un ar visām ģimenēm.

No Kalifornijas ASV ziņo, ka gubernātors Vorens iecēlis 12 vīru komisiju, kuŗai uzdots rūpēties par DP uzņemšanu. Komisija sameklēs DP darba devējus savā štatā. To pašu sola arī Minesotas gubernātors Jongdāls. Arī tur speciāla komisija veic priekšdarbus DP uzņemšanai. Abos štatos liela loma bēgļu uzņemšanā ir luterāņu baznīcas organizācijai, kas reģistrē darba dēvējus un novietos bēgļus darbā pēc viņu profesijām."

A. Bērziņš — Latvijas konsuls Ņufaundlandē

Sūtnis K. Zariņš par Latvijas konsulu Ņufaundlandē iecēlis bij. Slokas cellulozas fabrikas direktoru Aleksandru Bērziņu. Viņa adrese: Bowater's Newfoundland Pulp and Paper Mills Ltd., Corner Brook, Newfoundland.

Lietuviešu aktīvitāte

Pirms diviem gadiem lietuviešu trimdinieki nodibināja Lietuvas atjaunošanas komisiju, kuŗas darbs norit daudzās sekcijās. Lietuvieši atzinuši, ka trimdas laiks jāizmanto arī pārdomātu projektu izstrādāšanai tam gadījumam, kad Lietuva atkal kļūs brīva. No komisijas nozīmīgākām sekcijām minamas: jaunuzbūves, tirdzniecības, rūpniecības, finanču, sociālā un vēl citas. Nesen notika komisijas kopsēde, kas ilga trīs dienas.

DP zvejnieku gaitās

Baltijas jūrā ap dāņu salām un Vācijas krastu sākusies makrēļu zveja. Zvejā kopā ar vācu zvejniekiem izbrauc jūrā arī vairāki Ķīles latviešu nometnes iemītnieki. Zvejnieku — amatieŗu skaits īpaši pavairojies pēc strādnieku atlaišanas no darba vācu un angļu pasākumos. Vakaros, kad zvejnieki atgriežas nometnē, dzird jautājumus: „Cik tad maksā makrēle?" „Marku," atbild zvejnieki. Cilvēki zivis izrauj ar skubu, jo makrēles pagatavošana neprasa tauku piedevu ne cepot, ne vārot. Visgaržīgākas tās tomēr žāvētas.

Nometnē daži lietuvieši iegādājušies tīklu un vajadzīgās atļaujas, lai zveju sāktu patstāvīgi.

V. O. A.

VĒSTULES REDAKCIJAI

D. Smiltnieks, Fišbachā

KĀ PALĪDZĒT

Tiem, kam nav darba, pat ar vislielāko taupību saimniekojot, „galvas" nauda izgājusi. Tie pie savām „normālpatērētāju" devām klāt kaut ko piepirkt nevar un nolemtī lēnai dzīvības vilkšanai. Visgrūtāk ir slimiem, veciem, ģimenēm ar bērniem. Kā līdzēties?

Lasiju, ka Latviešu centrālā padome aicinājusi nometnēs tā izkārtot, lai katrā ģimenē ar bērniem būtu kāds nodarbinātais, bet ne tā, kā dažā vietā tagad, kad vienā ģimenē strādā un atalgojumus saņem vairāki — vīrs, sieva, pieauguši bērni, bet citā neviens. Te būtu acīs paturami arī vecāki cilvēki, kas gan nespēj vairs laikt smagus darbus, bet nereti sekmīgi var izpildīt kādus uzdevumus nometnē.

Šos noteikumus nometnēm tad nu arī vajadzētu sākt reālizēt, jo tie atzīstami par pareiziem.

Otrs veids būtu pašpalīdzība, vispirms gan darbs, un tikai tad pašpalīdzība. Bet katrā ziņā arī kāds vispārējs pašpalīdzības veids jāreālizē.

Kāda pavi... aizmirst...

...ēstule Latvijai no Angl...

...panākumiem un g...

...ņu gadu nu esmu nostrādājis, ...ē, pagad dodiet man ko paroci... ...s! Apmēram tā Eiropas brīv... ...ojas strādnieks (E. V. W.) ieva... ...ņu Anglijas darba ministri... ...ņu. Anglijas darba ministri... ...avā. Labi, ja gada laikā daudz ...ēkšļa angļu valoda. Parasti ...ēmēji, no sarunas iznāk tikai ...ūdurēšana. Abi šķiebj ausis ...ēs otru pārprasa, līdz saruna ...ē strupceļā.

...ēs ministrijas ierēdni nekas ...ēs nepārsteidz. Daudz viņš ...ē noskaidro, reti rādās īpaši ...ē tomēr solās ievākt infor... ...ē ja vēlāsanos izteiks rakstis... ...ūs lieta, vai viņš to arī dara. ...ēs paliks mūžīgs noslēpums, ...ēdus gadījumos no desmita šā... ...ēdē meklētāju vēstules paliek ...ēdes. Nevarēdams lāgā tikt ...ē sveša valodas rakstu dar... ...ē V. W. kapitulē.

...ēs man gribētos aizstāvēt ...ē ministrijas ierēdni kaut kur ...ēs provincē. Lai augumā būtu ...ēs bīdams, isteni amatā viņš ...ēs mazs viriņš un slimo ar ...ēm no atbildības. Gluži kā viņa ...ē arī viņam piemīt tipiski ...ēs ričības lēnums. Starp ...ēs ministriju Londonā atrodas ...ē uzlucis augstāku iestāžu un ...ē personu; kāda no tām jākon... ...ē laloga ierēdnim jāprot katrā ...ēcā uzkert isto, neaiziet par ...ē nepastīties tuvāk, kā nāk... ...ē ar V. W. stāvokli un tiesī... ...ēs zemē viņš ir vēl trūcīgāk ...ēs nekā mēs paši, jo īpašu ...ēju viņam nav, reizēm ir ...ē noma, ka ar DP (tā mūs te ...ē pazīst) jāpietas piesardzī... ...ēv jau pašu laudis. Daudz ...ē redējis par koloniālo dienestu, ...ē pats tajā bijis; avīzēs lasījis, ...ē Vācijā dzīvo uz viņa maksāto ...ē šķes. Lielajos smagās rūp... ...ēs centros viņa nostāja netieši ...ē ari arodbiedrības. Arī vie... ...ē se. Dieva dēļ, nesauksim to ...ē pabvēlīgu. Tikai — pro... ...ē sset ir savu mazu sensāciju ...ē. Ja ņoziedzību chronikā ...ē ciņu nelietību plaši aprak... ...ē divi ārzemnieki izplūkušies ...ē am skaidrojušies tiesā, tad ...ē gadījums paliek katra at... ...ē mēr pārējie pazūd. — Tā ...ē angļu ierēdņi, kas ārzem... ...ē ek redz ejam nekā nā...

...ēs pretējās iedabas ang... ...ē tas grūti izpētāms. Bet ...ē ši. Pie tam, droši vien, vai... ...ē gadījums. Maizes pelnītājs ...ē no Vācijas savu sievu un ma... ...ē. Nelaime tikai, ka dzīvok... ...ē no darba vietas — divdes... ...ē. Tuvāk dzīvokli nevar at... ...ē varbūt darbu? Ierēdnis pa... ...ē. Tai pat dienā atraidītais ...ē sastāda ierēdni notikuša fakta ...ē uzteic darbu, saņem aprē... ...ē izbrauc. Neviens viņu ne ...ē no kēra, tikai viņu otrā ga... ...ē ar līdzīgā amatā, jautāja: ...ē. Nekā īpaša acumirklī nav. ...ē tikai nedēļu kā Anglijā? ...ē jāpalīdz." — Un darba bi... ...ē veda savā mašīnā cienīja... ...ē ieku uz darbu un no tā, ...ē to pienākumu pārņēma ...ē direktors. Ne jau uz visiem ...ē tikai kādu nedēļu. Ar to arī ...ē ts, ka darba vieta citādi ...ē labklāšanās oāze un zelta ...ē ļu sākumā liktais sirsnī... ...ē ņiņš stāds neizniks.

...Ā TIEK UZ PRIEKŠU

...ē ministrija reiz deklarēja, ka ...ē var mainīt darbu pēc mē... ...ē ļot labi ka pēc gada, un lī... ...ē ņu tulkojams pēc burta, bet ...ē. Citiem vārdiem, līgumu ...ē ņeglītums ir izslēgts, jo arī ...ē ņu nevar pieņemt bez ie... ...ē ņa. Cilvēks, kas kaut cik ...ē ņ E. V. W. kustību Anglijā, ...ē ņsaduba.

...ē, salīdzinot ar lielo latvie... ...ē Anglijā, mēs tomēr nepa... ...ē ņspējas piemērus varēsim ...ē ņ, bet tomēr ir simtiem ...ē ņas braukājuši apkārt, tērē... ...ē ņi un naudu, līdz atraduši ...ē ņ pāri piecām vidusmēra ...ē ņ iedāja un labiem darba ...ē ņ ņiem. Slimo kopēja ir ...ē ņ mašu, inženieris par ...ē ņ, tautsaimnieks par ierēd... ...ē ņ dabūja šos darbus, uz ...ē ņ ņemīt šejieniešī labprāt ...ē ņ ņ? Klāt neviens ne... ...ē ņ pūlējās, riskēja taujāt ...ē ņ rakstīt vēstules, ieteikt ...ē ņ pat noraidītājām at... ...ē ņ ņstāšanās talantus, kas ...ē ņ ņā. Bet pāri visām lie... ...ē ņ ņa runāt angliski. Akla ...ē ņ reti. Taču ir bijuši arī ...ē ņ ņ, kad agronomam dar... ...ē ņ klāt un apjautājas,

...ē ņ ņ ņ

s arī ģimenes
lvēkiem

u biedrības Toronto Ed.
s ziņo: „Pirmos sešos
ešos Kanādā ielaisti
no Eiropas. 1947. gadā,
ēl vilkās lēni un tikai
0 izdevās ietikt Kanādā.
šim Kanādā iecelojusi
Visvairāk ielaisti poļi,
idi, bet trešā lietuvieši.
eceļošana vilkusies gau-

Kanādā ielaisti galveno-
ki. Tagad liekas, ka arī
ks pavērties iecelošanas
nādas valdība, vēroda-
ātri piemērojās šejienes
nodomājusi sākt vēl pla-
ācijas akciju, pārceļot
Kanādu lielākās grupas
ģimenēm.

rnijas ASV ziņo, ka gu-
prens iecēlis 12 viru ko-
uzdots rūpēties par DP
Komisija sameklēs DP
us savā štatā. To pašu
esotas gubernātors Jong-
ur speciāla komisija veic
DP uzņemšanai. Abos
loma bēgļu uzņemšanā
baznīcas organizācijai,
darba dēvējus un novie-
darbā pēc viņu profesi-

Bērziņš –
ijas konsuls
aundlandē

Zariņš par Latvijas kon-
ndlandē iecēlis bij. Slo-
zas fabrikas direktoru
Bērziņu. Viņa adrese:
Newfoundland Pulp and
s Ltd., Corner Brook,
nd.

iešu aktīvitāte

iem gadiem lietuviešu
nodibināja Lietuvas at-
komisiju, kuras darbs
ās sekcijās. Lietuvieši
trīsdas laiks jāizmanto
ātu projektu izstrādāša-
lījumam, kad Lietuva at-
īva. No komisijas nozī-
ekcijām minamas: jaunuz-
dzniecības, rūpniecības,
dālā un vēl citas. Nesen
isijas kopsēde, kas ilga

ejnieku gaitās

ūrā ap dāņu salām un
rastu sākusies makrēļu
ā kopā ar vācu zvejnie-
c jūrā arī vairāki Kiles
metnes iemītnieki. Zvej-
matieru skaits īpaši pa-
ēc strādnieku atlaišanas
ācu un angļu pasākumos.
d zvejnieki atgriežas no-
d jautājumus: „Cik tad
krēle?" „Marku," atbild
Cilvēki zivis izrauj ar
makrēles pagatavošana
ku piedevu ne cepot, ne
aržīgākas tās tomēr žā-

daži lietuvieši iegādāju-
n vajadzīgās atlaujas, lai
patstāvīgi.

O. A.

VĒSTULES REDAKCIJAI

nieks, Fišbachā

KĀ PALĪDZĒT

m nav darba, pat ar
taupību saimniekojot,
uda izgājusi. Tie pie sa-
ālpatērētāju" devām klāt
epirkt nevar un nolemti
bas vilkšanai. Visgrūtāk
veciem, ģimenēm ar bēr-
līdzēties?

a Latviešu centrālā pado-
usi nometnēs tā izkārtot
ģimenē ar bērniem būtu
bināta is, bet ne tā, kā da-
agad, kad vienā ģimenē
talgojumus saņem vairā-
sieva, pieauguši bērni, bet
s. Te būtu acīs paturami:
cilvēki, kas gan nespēj
smagus darbus, bet nere-
var izpildīt kādus uzde-
netnē.

kumus nometnēm tad nu
tu sākt realizēt, jo tie at-
pareiziem.

eids būtu pašpalīdzība.
an darbs, un tikai tad
a. Bet katrā ziņā arī kāds
pašpalīdzības veids ja-

Kāda pavisam aizmirsta lieta

Vēstule Latvijai no Anglijas par ikdienas panākumiem un grūtumiem

„Savu gadu nu esmu nostrādājis, kungi, tagad dodiet man ko parocīgāku." Apmēram tā Eiropas brīvprātīgais strādnieks (E. V. W.) ievada sarunu Anglijas darba ministrijas birojā. Labi, ja gada laikā daudz maz iekalta angļu valoda. Parasti gan, diemžēl, no sarunas iznāk tikai tāda buldurēšana. Abi šķiebj ausis un viens otru pārprasa, līdz saruna nonāk strupceļā.

Darba ministrijas ierēdni nekas pārlieku nepārsteidz. Daudz viņš nekā neskaidro, reti rādās īpaši laipns, bet tomēr solās ievākt informāciju, ja vēlēšanos izteiks rakstiski. Cita lieta, vai viņš to arī dara. Tas mums paliks mūžīgs noslēpums, jo deviņos gadījumos no desmita šādas darba meklētāju vēstules paliek neatbildētas. Nevarēdams lāgā tikt galā ar svešās valodas rakstu darbiem, E. V. W. kapitulē.

Vispirms man gribētos aizstāvēt darba ministrijas ierēdni kaut kur Anglijas provincē. Lai augumā būtu cik liels būdams, īsteni amatā viņš ir gaužam mazs vīriņš un slimo ar bailēm no atbildības. Gluži kā viņa iestādei, arī viņam piemīt tipiski angliskais rīcības lēnums. Starp viņu un ministriju Londonā atrodas savs pusducis augstāku iestāžu un amatpersonu; kāda no tām jākonsultē. Nabaga ierēdnim jāprot katrā gadījumā uzķert īsto, neaiziet par tālu vai neapstāties tuvāk, kā nākstos. Par E. V. W. stāvokli un tiesībām šai zemē viņš ir vēl trūcīgāk informēts nekā mēs paši, jo īpašu instrukciju viņam nav, reizēm ir tikai iedoma, ka ar DP (tā mūs te vislabāk pazīst) jāapietas piesardzīgi — nav jau pašu ļaudis. Daudz viņš dzirdējis par koloniālo dienestu, varbūt pats tajā bijis; avīzēs lasījis, ka DP Vācijā dzīvo uz viņa maksāto nodokļu lēses. Lielajos smagās rūpniecības centros viņa nostāja netiešā ietekmē arī arodbiedrības Arī vietējā prese. Dieva dēļ, nesauksim to mums nelabvēlīgu. Tikai — provinces presei ir savu mazu sensāciju raksturs. Ja noziedzību chronikā starp duci citu nelietību plaši aprakstīts, kā divi ārzemnieki izplūkušies un pēc tam skaidrojušies tiesā, tad šis viens gadījums paliek katra atmiņā, tamēr pārējie pazūd. — Tā rodas t. s. angļu ierēdņi, kas ārzemnieku labāk redz ejam nekā nākam.

Kā cēlušies pretējās iedabas angļu ierēdņi, tas grūti izpētāms. Bet ir arī tādi. Pie tam, droši vien, vairākumā.

Viens gadījums. Maizes pelnītājs pārved no Vācijas savu sievu un mazo Jāniti. Nelaime tikai, ka dzīvoklis tālu no darba vietas — divdesmit jūdžu. Tuvāk dzīvokli nevar atrast. Bet varbūt darbu? Ierēdnis pasaka — nē. Tai pat dienā atraiditais cilvēks nostāda ierēdni notikuša fakta priekšā: uzteic darbu, saņem aprēķinu un aizbrauc. Neviens viņu ne meklēja, ne ķēra, tikai viņu otrā galā saņemot līdzīgā amatā, jautāja: „Darbu? Nekā īpaša acumirklī nav. Ko, sieva tikai nedēļu kā Anglijā? Tad gan jāpalīdz." — Un darba biroja šefs veda savā mašīnā cienījamo ārzemnieku uz darbu un no tā, pēc tam šo pienākumu pārņēma fabrikas direktors. Ne jau uz visiem laikiem, tikai kādu nedēļu. Ar to arī nav teikts, ka darba vieta citādi būtu pati labklāšanās oaze un zelta kaudze, taču sākumā liktais sirsnīgo attieksmju stāds neizniks.

KĀ TIEK UZ PRIEKŠU

Darba ministrija reiz deklarēja, ka E. V. W. var mainīt darbu pēc mēneša tikpat labi kā pēc gada, un līgums nav tulkojams pēc burta, bet pēc gara. Citiem vārdiem, līgumu laušanas neglītums ir izslēgts, jo arī jaunu darbu nevar pieņemt bez iestāžu akcepta. Cilvēks, kas kaut cik turējis acīs E. V. W. kustību Anglijā, to arī neapšauba.

Relātīvi, salīdzinot ar lielo latviešu skaitu Anglijā, mēs tomēr neparastus augšupejas piemērus varēsim maz pieminēt, bet tomēr ir simtiem cilvēku, kas braukājuši apkārt, tērējuši laiku un naudu, līdz atraduši vietu ar algu pāri piecām vidusmēra mārciņām nedēļā un labiem darba dzīves apstākļiem. Slimo kopēja ir kļuvusi par māsu, inženieris par technologu, tautsaimnieks par ierēdni. Kā viņi dabūja šos darbus, uz kuriem desmit šejienieši labprāt nestu kāru aci? Klāt neviens nenesa. Viņi pūlējās, riskēja taujāt un meklēt, rakstīt vēstules, ieteikt sevi, atbildēt pat noraidītājām atbildēm. Bieži viņi laida darbā sabiedriskās uzstāšanās talantus, kas šeit augstā cieņā. Bet pāri visam lieta m, viņi mācēja runāt angliski. Akla laime gadās reti. Taču ir bijuši arī tādi gadījumi, kad agronomam darba vietā pienāk klāt un apjautājas, vai šis negribot strādāt par laborantu. Gribēja.

Divi latviešu farmaceiti pusgadu vilka bezcerīgu saraksti ar britu farmācijas pārvaldi. Talkā nāca gadījums. Stājoties spēkā jaunajam sociālās apdrošināšanas likumam, kas ārstiem pašiem noliedz pārdot medikamentus, Anglijā ievajadzējās mācītu zāļu maisītāju. Tagad abi strādā aptiekā. Pusgada prakse, divi eksāmeni, un viņi būs pilntiesīgi farmaceiti ar visām šī stāvokļa sekām.

Kur nelīdz cits, līdz talkā saukta nevainīga viltība. Kādā fabrikā laba vakance, bet, uz to reflektējot, akcentētas angļu mēles runātājam nav ko domāt tikt garām bargajam fabrikas vārtu sargam. Ko darīt? Darba kārtotājs pēc dažām dienām, krietni iestudējis savu lomu, uzcērtas labākajā mundierī, iesēžas taksītī un lepni iebrauc pa fabrikas vārtiem „veikala darīšanās". Sargs saliec kūkumu. Par laimi starpība laipnībā starp fabrikas vārtu sargu un direktoru ir taisni pretēji proporcionāla. Saruna noskaidrojas, ka tieši šis ir vajadzīgais cilvēks. Direktors laiž darbā savu automašīnu un iespaidu, lai ātrāk nokārtotu formalitātes darba ministrijā un sameklētu dzīvokli.

Gadījās, ka cits latvietis, pamatodamies uz savā mūžā novalkātiem uzvalkiem, uzdevās par tekstilistu. Viņš tomēr kaut ko bija cieši nolēmis, maksāja korespondences skolai vienu mārciņu mēnesī un mācījās par testilinženieri. Pusgadu mācījies, sāka lūkot ļaimi un arī atrada. Papīrus viņam neprasīja, tikai zināšanas, kuru sākumam pietika. Centības arī pietika teorētisko bez prakses tūdaļ laist darbā. Šodien viņš ir testilķīmiķis ar labu algu. Tas viss gada laikā. Šim vīram arī krietni pāri četrdesmitiem, ķīmijā viņam bija vidusskolas zināšanas.

Tie bija daži labas veiksmes piemēri. Godādami taisnību, atzīsim, ka netrūkst arī pavisam pretēju gadījumu.

ARODBIEDRĪBU LOMA

Katrai darba meklēšanai Anglijā ir četras puses. Īsi pieminējām trīs no tām — darba ņēmēju, devēju un darba ministriju. Pāri paliek ceturtā un pati neizprotamākā — arodbiedrības, bez kuru akcepta pie daudz maz kvalificēta fabriku darba Anglijā netiek. Ja tās teiks jā, lieta būs pavisam droša. Teiks nē, tad, varbūt, varēs vēl kaulēties, taču bez īpašām izredzēm.

Arodbiedrības ir britu strādnieka sargs, to centrālo izpildorganu mēdz dēvēt arī par otru valdību. Ārzemju darba spēka ievešanai tās nekad nav piekritušas, tikai pašu faktu noskatījušās ar piemiegtām acīm. Daudz, ja klusībā mums pasaka, ka baudām simpatisku labvēlību. Tā dara vienkāršo strādnieku arodbiedrības, kuras, diemžēl, ir nevarīgas tādos jautājumos, kas skar kādu kvalifikāciju. Tur ir citas arodbiedrības, un tās savas solidās vidusmēra algas un augstās virsstundu apmaksas sarga kā acuraugu. No ārzemju strādnieku rokām izņemts cirvis, veseris vai zāģis var būt arī dieniška parādība, var piedraudēt arī meistaram, kas svešinieku rokās licis šos rīkus, ka nākamā reizē represijas skars viņu pašu. Pa starpām vēl lokāli streiki ārzemnieku dēļ un boikoti.

Jautās, kā viss tas izskaidrojams? Ja arī arodbiedrību centra dziļdomīgā klusēšana paustu vārdos neizteiktu labvēlību valsts interesu vārdā, paliek tikai viens izskaidrojums: centra lielo līniju politika nav katrā ziņā atsevišķo strādnieku politika, kur parasti visām ķibelēm sākums un atslēga. To pierāda neoficiālie lokālie streiki, kas brīžiem uzliesmo ar plašu atbalsi un nopietnām sekām.

Ko tad galu galā angļu arodbiedrības sarga? Būtu aplami apgalvot, ka tikai solidās algas. Acu priekšā tām ir bistami piemēri: bezdarbs, divdesmitajos gados, ģenerālstreiks, kas toreiz uz vairāk gadiem saimnieciski ruinēja Anglijas strādniekus. Pavisam cita runa gan par tās nozīmību tagad, kad ārzemnieki šeit jau ielaisti.

Pārrunājot izceļošanu uz industriālās saimniecības zemēm, mēs nekad un nekur diezgan reāli neesam uztvēruši sastapšanos ar arodbiedrībām. Ar labo gribu iekļauties kādas zemes strādātāju saimē lāgiem būs par maz. Vai nevajadzētu aizlaikus uzmeklēt arī arodbiedrības un tās par mums informēt, gluži tāpat kā valdības? Tas būtu svarīgs solis sabiedriskās domas noskaņošanai, kura rezultātā simtiem un tūkstošiem dzīves sākums tajās zemēs varētu iznākt pateicīgāks.

Anglijā, septembrī.

Pt. I.

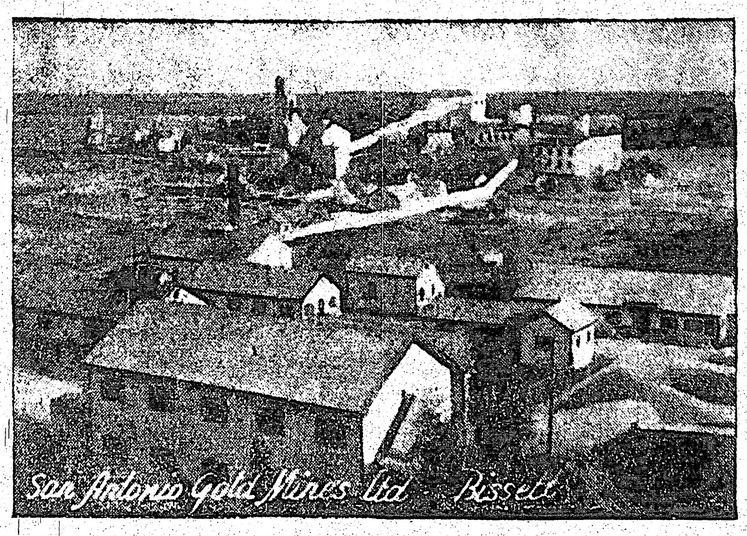

Zelta raktuves Bisetā

Sava māja par 900 dolariem

NO KĀDA LATVIEŠU ZELTRAČA VĒSTULES

Vai kļūt par namīpašnieku? — tā ir problēma mums, bij. DP, tagadējiem zeltračiem Kanādas San Antonio sabiedrībā Bisetā. Šķiet diezgan vilinoši — pašam sava māja! Mājiņa ar 2 istabām un virtuvi maksā 900 dolaru. Sabiedrība dod būvmateriālus, bet nākošajiem namīpašniekiem pašiem sava „pils" jāuzceļ. Mūsu izpeļņa ir apmēram 8 dolaru dienā. Ik mēnesi par būvmateriāliem firma atvilktu 30 dolarus.

Ar māju būvi mēs būtu vēl ciešāki saistījušies ar firmām, bet daži labs no mūsējiem jau cilā domas par stāšanos citā darbā, kur izpeļņa lielāka. Tajā pašā laikā gaidām piederīgos no Vācijas, bet tas atkal saistīts ar dzīvokļa atrašanu, kas atkristu, ja paši uzceltu mājas. Apkārtnē gandrīz katra ģimene dzīvo 2—4 istabu mājiņās, lielāku nav. Tāpēc ierēšanai grūti atrast pat istabu.

G. C.

GOLFA PARTIJA VĪNĒ

„TAUTU SADRAUDZĪBAS" MĒĢINĀJUMS, KAS NOBEIDZĀS KRIEVU KOMANDANTŪRĀ

Tas sākās drīz pēc otrā pasaules kara. Īstais karš tikai nesen bija beidzies, bet „aukstais" vēl nebija sācies, un četru sabiedroto lielvalstu virsnieki Vīnē vēl dzīvoja kopējās uzvaras un sadraudzības atmosfairā.

Tālu no dzimtenes, sportiskajiem angļiem drīz radās ilgas pēc lietām, pie kurām tie bija pieraduši mājās. Cik jauki būtu pēc ilgiem laikiem atkal uzspēlēt partiju golfa! Arī amerikāņu kollēgas bija ātri iejūsmināmi par šo ideju. Bet kur ņemt golfa laukumu? Tad kāds virsnieks atcerējās, ka pirms Austrijas „anšlusa", Vīnei bijis diezgan pieklājīgs golfa laukums.

Lieliski! Protams, laukums pa kara gadiem būs nolaists, bet to visu iespējams labot. Anglosakšu sporta draugi vispirms griezās pie franču kollēgām. Tie tūlīt bija sajūsminmāti, un uz nākamo sporta prieku rēķina jau tapa atkorķēta daža konjaka pudele. Atlika vēl sarunāt ar krieviem. Daži gan ieminējās — nezin, vai krievi spēlējot golfu. Bet šos skeptikus tūdaļ apklusināja: protams, krievi spēlē, un ja nē — viņus varēs iemācīt.

Kādam no virsnieku pulka ienāca prātā apskatīties uz kartes, kur īsti atrodas Vīnes golfa laukums. Izrādījās, ka tas ir pa daļai angļu, pa daļai krievu sektorā. Vēl jo labāk! Krieviem būs vēl patīkamāk saspēlēt golfu laukumā, kas daļēji ietilpst viņu territorijā. Tūlīt vienojās, ka jāuzmeklē krievu sakaru virsnieki un nekavējoties jāsāk priekšdarbi.

Izraudzītā „komisija" pēc atgriešanās jau tai pašā vakarā ziņoja: krievi pirmajā brīdī neesot likušies sevišķi sajūsminmāti. Prasot sīkāku ziņojumu. Gribot zināt spēlētāju vārdus, datumus, kad notiks nodarbības, un cik personu vienā laikā tajās piedalīsies. Teikuši arī, lai iesniedzot oficiālu pieprasījumu sabiedroto kontrolpadomei.

Rietumnieki par tādu formālismu jutās drusku vīlušies. Bet visiem taču zināms, ka krieviem ir savas īpatnības. Un kam gan tādu nav? Krieviem lielāka disciplīna, un jaunākie virsnieki, acīm redzot, nevēlas rīkoties bez augstākās priekšniecības ziņas. Lieta vislabāk būs nokārtojama, ja pāris augstāki rietumu sabiedroto virsnieki aprunāsies ar krievu priekšnieciību pie tējas galda.

Tā arī nolēma, un daži no nepacietīgākajiem entuziastiem jau devās palūkoties laukumu. Jā, protams, tur bija daudz kas darāms. Laukums vietām atgādināja džungļus, tur bija jātīra, jāpielīdzina. Arī no kara atlikušās mīnas dažās vietās vēl bija jānovāc. Bet tās jau drošības dēļ vien būtu jālikvidē. Citādi laukums gluži pieklājīgs.

Krievu augstāko virsnieku atbilde

STARPĪBA

Noskaņojumam, kāds pašreiz valda Čechoslovakijā, zīmīgs šāds anekdots: amerikānis Prāgā apskata lielu fabriku un jautā savam pavadonim, kam tā pieder. „Tā pieder strādniekiem," viņam lepni atbild.

„Un kam pieder tie?" amerikānīs jautā tālāk, rādīdams uz elegantu auto rindu, kas stāv vārtu priekšā. „Tie pieder direktoriem!" atbild pavadonis.

Pēc neilga laika kāds čechs viesojas Detroitā. Forda automobiļu fabriku priekšā viesis un pavadonis apstājas. Čechs vaicā, kam pieder fabrika. „Tā pieder direktoriem," pēdējais atbild.

„Un kam pieder visi tie daudzie auto?" čechs vēl grib zināt un norāda uz garo mašīnu rindu fabrikas priekšā. Amerikānis mierīgi atbild: „Tie pieder strādniekiem!"

„Times"

KREMĻA VARENĀ MĀJAS DZĪVE

STAĻINA MEITAS SKOLOTĀJAS STĀSTS

Pēc divdesmit gadu uzturēšanās Padomju Savienībā, Parīzē nesen atgriezusies Paulīne Lebranša kundze. 1945. gadā viņa bijusi Staļina meitas Svetlanas franču valodas skolotāja un katru dienu apmeklējusi Kremļa varenā lauku mītni Maskavas tuvumā. Tagad Lebranša publicējusi franču nedēļas laikrakstā „Carrefour" savus pieredzējumus.

Svetlana Staļina esot liela auguma tumšmate, tipiski slavisku izskatu un ļoti daiļu seju. Gandrīz visi Staļina kalpotāji, saka Lebranša, esot gruzīni. Māja iekārtota ļoti komfortābli un atgādina mazu pili. Kādu dienu, kad notikusi stunda, istabā pēkšņi ienācis Staļins. Viņš bijis ļoti pārsteigts, ieraugot tur arī Lebranšu. Uztraukumā kaut ko krievu valodā sākusi skaidrot Svetlana, bet Staļins apgriezies un, ne vārda nesakot, atstājis istabu. Vēlāk Svetlana paskaidrojusi, ka Staļins nemīlot redzēt savā mājā svešus cilvēkus, jo viņu mācot bailes no atentātiem. Vienmēr zem drēbēm viņš nēsājot bruņu kreklu.

Vēlāk Lebranša satikusi Staļinu biežāk, bet viņš nevienu reizi nepārmijis ar to ne vārda. Sargiem, kalpotājiem un arī Lebranšai Staļins nekad neskatījies tieši acīs. Kremļa varenā mājas dzīvē valdot ārkārtīgi stingra disciplīna. Viņa tuvinieki neiedrošinoties bilst ne vārda, ja Staļins viņus neuzrunājot pirmais. Kādu dienu, tas bijis 1945. gada novembrī, Svetlana skolotājai gribējusi parādīt savas mātes ģimetni, kas karājusies pie sienas Staļina darba istabā. Lebranša tomēr neuzdrošinājusies ieiet telpā, bet apskatījusi portretu pa atvērtām durvīm. Burina milzu gleznā bijusi attēlota skaista sieviete spulgām acīm, sārtu muti un gariem, cirtainiem matiem.

Svetlanas māte bijusi Staļina otra sieva un saukusies Nadježdа Aleļujevna. Nezināmu iemeslu dēļ Staļins no viņas šķīries 1919. gadā. Viņa mirusi 1932. gadā. Sievas nāve ļoti satriekusi Kremļa vareno. Svetlana stāstījusi skolotājai, ka viņas māte ļoti rūpējusies par Staļina veselību. Viņa arī nogaršojusi visus ēdienus, iekām tos likusi galdā. Iespējams, ka ar šo apstākli izskaidrojama arī Nadježdas Aleļujevnas pēkšņā nāve.

Kamēr abas sievietes apskatījušas portretu, pēkšņi aiz muguras atskanējuši soļi. Zvērojošu skatu viņām pagājis garām pats Staļins un asiem vārdiem aizraidījis projām savu meitu un Lebranšu. Svetlana kļuvusi bāla kā nāve. Tās pašas dienas vakarā francūzieti pie sevis aicinājis Berija un lakoniski paskaidrojis, ka Staļina meita vairs nemācīsies franciski. Pēc divi dienām Lebranša saņēmusi čeku, uz kura bijusi atzīmēta liela summa.

Raiba pasaule

— Piedzīvojumiem bagāta bijusi 28 g. v. Roberta Zēgera dzīve, kas nupat ievietots Hamburgas cietumā. 16 g. vecumā Zēgers kā kuģa puika devies ceļojumā uz Ķīnu, tur pievienojies kādai Himalaju ekspedīcijai, pēc pāris gadiem atgriezies Vācijā, pratis iemantot Hitlera vietnieka Hesa simpatijas un kā pēdējā viesis piedalījies Italijas ceļojumā, kura laikā par krietnām summām atvieglojis vairāku itaļu tirgotāju naudas mākus. No Italijas atgriezies Berlīnē, kā Pēteris Bauers kļuvis filmu statists, iepazinies ar kādu filmu producentu un iekļuvis tā uzņēmumā par filmētāju. Sākoties karam, Zēgers iesaukts armijā, pats sevi paaugstinājis no dižkareivja par leitnantu un piešķiris sev bruņinieka krustu, kādēļ ielikts cietumā. Pēc kapitulācijas Z. uzdevies par politiski vajātu, nodibinājis „Berlines mākslinieku palīdzību no gūsta pārnācējiem" un noorganizējis kādus 100 sarīkojumus. Visi ienākumi, protams, palikuši paša Z. kabatā. Izbeidzis šo „veikalu", Z. ar viltotiem dokumentiem ieguvis īpašumu vistu farmas ierīkošanai un kā „Militārās valdības pilnvarotais" pie zemniekiem iegādājies vistas. Pa starpām Zēgers Garmišā amerikāņu uniformā uzstājies kā „ģenerālis Pits", bet pēdējais viņa pasākums bijis plašākas mākslinieku turnejas organizēšana „Berline palīdz Berlīnei", taču, dodoties uz Hamburgu sagādāt turnejai kreditus, Zēgers iekritis.

(DK)

— Kāds nesens angļu valdības rīkojums nosaka, ka taupības dēļ bikšturus turpmāk drīkst izgatavot tikai ar pavisam šaurām gumijas strēmelītēm. „Times" par šo angļu plānsaimniecības jaunāko ideju ironiski piebilst: „Nevar prasīt no kādas tautas, lai tā vienā laikā nestu augsti paceltu galvu un saturētu bikses."

(T)

Balāde par melno purvu

Volfganga Dārziņa ceļa piezīmes par Nirnbergu, Valku un Fišbachu

Ja Hitlers būtu uzvarējis, tad purvs pie Nirnbergas šodien būtu pasaules centrs. Jā, taisni šis milzīgais, melnais purvs, kur šodien patvērusies Valkas un Fišbachs nometne.

Pirms vairāk kā gadu tūkstoša Kārlis Lielais te mēdza sasaukt savus „Feld"us, un pirms piecpadsmit gadiem Hitlers te sāka rīkot savas partijas sanāksmes. Lielais kūdras lauks varbūt vairāk kā viss cits ir pieredzējis viņa varas augšanu un tas nav gadījums, ka taisni šim purvam, kurā nekas neaug, vajadzēja kļūt par vācu nacionālsociālisma varas simbolu. Tā fīrers bija pavēlējis, un tā tas sākās. Dienām un naktīm, mēnešiem ilgi kravas mašīnas, traktori un vagonetes dzina purvā simtiem tūkstošu tonnu augligas zemes, jo šeit bija nolemts uzcelt nometni. Pavisam sevišķu nometni, kuras vārds būtu Pasaules policija. Te valdzēja satecēt galiem no visām Hitlera impērijas malām. Divus miljonus izlasītāko partijas biedru, SS vīru un Hitlera jauniešu šeit bija paredzēts sapulcināt; divus miljonus fanātiķu, kuriem bez ierunas vajadzēja darīt, ko viņiem pavēl, bez apdoma ticēt, ko viņiem māca. Šeit bija paredzēts izskolot palīgus Normandijas gauleiteram un izdresēt padotos Kijevas birgermeistaram. Šeit vajadzēja mācīties būt neiecietīgiem pret angļu brīvības gribu un augstprātīgiem pret franču kultūru. Šeit vajadzēja radināties uzbļaut, pavēlēt, un no šejienes aiziet drīkstētu tikai ar atziņu, ka pasaulē ir tikai viena kungu tauta. Visai pasaulei bija jāliecas Hitlera militārisma priekšā un visai „Lielvācijai" bija sajūsmā jāplaukšķina un jākliedz „Heil".

Šim mērķim Pasaules policijas ziemeļu malā Hitlers sāka celt milzīgu stadionu, kura apstulbinošai grandiozitātei vajadzēja satriekt katru. Gandrīz pusotrus kilometrus plata un vairāk kā divus gara bija paredzēta šī monstrozā būve, aprēķināta gandrīz sešiem simtiem tūkstošu skatītāju! Te vajadzēja piepildīties pašiem godkārīgākajiem Hitlera sapņiem. Kā Romas laiku cirkā lauvas plosīja kristīgos, tā šeit Hitlera divīzijām un tanku korpusiem vajadzēja plosīt iedomāto ienaidnieku. Te bija paredzēts demonstrēt Krētas ieņemšanu no gaisa un tanku ciņas pie Sedanas. Te bija nodomāts parādīt turbīniznīcinātāju uzbrukumus un V—II izšaušanu. Jā, pat Mažino līnijas forsēšanu pār Reinu vai invāziju Anglijā te varētu „uzvest", jo milzīgajā arēnā bija paredzēts pat ezers, piepildāms un nosūknējams nepilnā stundā.

Šodien no visa tā ir palicis tikai baigs, bēdīgs stāsts un pusducis milzīgu torņu, kas sarga stadiona nebijušo varenību. Divaini: miljardiem darba stundas te izšķiestas velti, izpūstas gaisā, kā izpūš gaisā ziepju burbuļus. Visur apkārt grēdām guļ apsūbējuši kaļķakmens bluķi, apdrupuši šūnakmens krāvumi, plaisu izvagoti sarkanā smilšakmens stabi. Visur rēgojas sačervelējušas sliedes un pamestas vagonetes, zviļņ kalniem savestā grants un melnē izkurtējušas lūžņu kaudzes. Gandrīz kā atriebdamies laika zobs ir meklējis pieskārties visam: pat 10 metru augstais dzelzceļa uzbērums jau saplacis un lietus izvagots lokas uz stadionu kā pusdzīva milzu slieka.

Jūs ejat, un jums top neomulīgi: kaut kas neveselīgi uzpūsts ir šai apkārtnē. Šie smagie milzu torņi, šīs uztūkušās dimensijas, šīs spokainās 20 metru platās šosejas, kas biezā tīklā vago purvu, un kuru vienīgais uzdevums šodien šķiet — sākties un beigties bez jēgas un nozīmes. Normāls liekas tikai pats purvs; kroplās priedītes un virši sīvi melnajā kūdrā; un normālas protams ir b a r a k a s. Bez šaubām, te šodien nedzīvo 2 miljoni. Te dzīvo tikai pieci tūkstoši — un tie paši nerunā vāciski. Tie nav arī radināti uzbļaut, nedz pavēlēt un tiem nav arī lepnības. Ir toties gan lepnums; lepnums un skaudra spīts un kāda sena, veca sāpe.

Jūs ejat un skatāties, un jūsu domas ir dalītas. Jūs pasmaidāt, kad redzat latviešu rūpīgo roku koptās puķes un jūs līksmojat, kad garajā standarta mastā ieraugat Latvijas karogu. Bet tad jūsu skats uzdurās garajai un pelēkajai baraku rindai, jūs neviļus atsaucat vakardienu, un jūsu prieks ir aptumsis: tā tomēr ir tikai daļa dzīves, ko šeitan dzīvojam, tikai pusdzīve. Un tomēr, kaut arī daļa, tā ir labāka par to, ko šeit kādreiz bija audušas „Das dritte Reich" vīru slimās milzuma domas. Daudz labāka; arī šis laiks nav zudis tiem, kas zina lielo noslēpumu. Lielo noslēpumu, — ka dzīve nav vis tas, kas ir ap mums, bet tas, kas ir m ū s o s p a š o s.

Volfgangs Dārziņš

TOREADORI, MATADORI, PIKADORI UN ASINIS

VĒSTULE LATVIJAI NO GIBRALTĀRA

Pūrejot Spānijas robežu no Gibraltāra, gājējs nonāk mazā spāņu pilsētiņā La Lineā. Kādā svelmainā svētdienā, kad tur ieradās arī pāris latviešu, kas Gibraltārā nokļuva pa ceļam uz Austrāliju, pilsētiņas ielas bija pilnas ļaužu. Visi tie devās uz vēršu cīņu arēnu: viesojās Valensijas toreadors Hozē Moria Martorelli. Ikviena Spānijas pilsētas vecākā nacionāls pienākums ir vēršu cīņas saviem ļaudīm sarīkot katru svētdienu.

Nabadzīgākie uz stadionu tipināja kājām, bet bagātnieki izmantoja automobiļus vai ormaņu ratus. Pēdējie parasti pārsegti ar dzeltenu, bet netīru baldachīnu. Visiem gājējiem pie rokas papīra grozi ar vīnu un augļiem. Ar pilnīgi jaunu jēdzienu iepazināmies biļetes pērkot: ēnas pusē biļetes trīskārt dārgākas nekā saulē.

Arēnas ārpusē bija milzīga drūzma. Gājēju vidū jaucās policisti un karavīri ar šautenēm. Tikai ar pūlēm atradām ieeju. Ikviens redzēja, ka neesam šejienieši un zēni, mūs vērojot, kliedza „America del Norte", jo smēķējām amerikāņu cigaretes. Visur atskanēja kliedzieni. Ko tie nozīmēja, palikām nezinā, jo līdz cīņu sākumam vēl bija laba pusstunda. Stadiona 10.000 vietas piepildījās ātri. Goda ložu, kas bija ēnas pusē, greznoja sarkani dzeltenais Spānijas karogs. Tur sēdēja ordeņiem greznoti vīri un gados vecākas senjoras. Pļāpīgais kaimiņš stāstīja, ka viena no tām esot vērša cīņās nonāvēta toreadora atraitne.

Fanfaru skaņas un gaviles sveica cīņu dalībnieku parādi. Gājiena priekšgalā soļoja toreadors, tad matadori, pikadori un nobeigumā zirgu trijotne, kuŗai beigās jāizved jau iepriekš nolemtais upuris — nodurtais vērsis.

Arēnā ieskrēja vērsis. Cīņa sākās. Vērsis neizskatījās nekāds briesmīgais un atgādināja Rīgas nomaļnieka gotiņu. Pieci vīri ņēmās vērsi kaitināt. Ja kādam kaitinātājam sametās bailes, tas varēja meklēt glābiņu speciālā slēptuvē. Kāpinājums arēnā pieauga pēc pikadora parādīšanās. Ar spāņu salmenīcu galvā pikadors lepni sēdēja uz zirga, kas polsteriem aizsargāts pret vērša ragiem. Vērsis metās virsū, bet pikadora asais šķēps iecirtās saniknotā lopiņa mugurā. Lai asiņainais efekts būtu lielāks, matadori vērša mugurā sadūra veselu rindu bandaljēru. Vērsis izmisis meklēja izeju, bet pūlis zobojās par tā nevarību un priecājās.

Pēkšņi skatītāji piecēlās no savām vietām. Arēnā parādījās Hozē Moria Martorelli. Ar lepnu žestu viņš arēnas smiltīs nometa cepuri, lai to paceltu pēc uzvarētas cīņas. Tumšmatainais jaunietis bija bruņojies ar zeltītu zobenu un ietērpies sarkanā zīdā. Toreadora maršs un purpursarkanā krāsa uz mirkli uzmundrināja vērsi, taču ne ilgi. Toreadors atļāvās riskēt dažas pārgalvīgas parādes. Vērša ragi vairākkārt aizslīdēja tikai dažu centimetru attālumā no viņa kermeņa. Aplausi. Vērsis pagura. Pūlis auroja un toreadors iedūra zobenu līdz spalam vērša mugurā. Asinskāro izdarību noslēdza miesnieka žēlastības cirtiens. Toreadors pacēla smiltīs nomesto cepuri. Neaprakstāmas gaviles. Cilvēks bija pieveicis neapbruņotu lopu. Arēnā ielidoja papīra somas, cepures un dāmu kurpes. Toreadors šos veltījumus atsvieda atpakaļ publikā. Tikai kādu mazu dāmu kurpīti tas pacēla, noskūpstīja un paturēja. Pirmā cīņa bija beigusies.

Tajā dienā arēnā ieskrēja vēl 5 vērši, toreadors 5 reizes pacēla cepuri no smiltīm un 5 reizes miesnieks konstatēja vērša nāvi.

Mēs gājām mājās un domājām — baismīgi! Bet vai tas tomēr nav tikai mazs atspulgs no vēl daudz baismīgākiem notikumiem?

Gibraltārā, septembrī.

Sp. Kl.

Pirāts un iekaŗotājs

Aleksandrs Lielais nikni strostēja kādu jūras laupītāju par tā nedarbiem.

Pirāts uz to mierīgi atbildēja: „Es esmu jūras laupītājs, jo man ir tikai viens kuģis. Ja man būtu vairāki kuģi, tad es lepni s a t o s par iekaŗotāju."

Pēteris Aigars

JAUNAJAM

Viļņi var gaudot, var šakaļi draudēt,
Vairogam neļauji spīdumu zaudēt.

Karogs, kas zaimots un pazemē rakts,
Uzvīsies gaisā, kaut negaiss un nakts.

Negaiss vien vārtus ver skaidrotai tālei,
Brīvības dzedzieda asinīm jālej.

Lāsti vai uzslava — paiet un plūst,
Vienīgi cīnītājs nemirstīgs kļūst.

Visu, kas pazaudēts asaru gados,
Drošajam laime kā līksmību atdos.

Topi un pastāvi brāzmains un tvirts:
Parole — Latvija, pulkvedis — sirds.

Dziesmu avots

JĀŅA CĪRUĻA ISS ELEMENTĀRTEORIJAS UN SOLFEDŽO KURSS SKOLĀM UN PAŠMĀCĪBAI

Kā norādīts priekšvārdos, autora nolūks bijis ar šo darbu palīdzēt plašākām mūzikas mīļotāju aprindām divās mūzikas pamatdisciplīnās — elementārajā mūzikas teorijā un solfedžo. Bez tam Dziesmu avots sniedz vēl ievadu galvenajās mūzikas formās un īsu ieskatu latviešu mūzikas attīstībā. Vielā sakārtota, sekojot pamatskolu programmu prasībām, kas vairāk ievērots solfedžo daļā. Taču — otru zaķi šaujot — jau tai pašā solfedžo un īpaši teorētiskajā daļā sastopamies arī ar vielu, kas minētās prasības pārsniedz. Dziesmu avots varētu būt m i n ī m s tam, ko vēlētumies no ģimnaziju absolventiem, jo tieši šajās mācības iestādēs mūzikālā, tāpat kā vispāri mūziskā izglītība, diemžēl atstāta otrā vietā, ja ne dažkārt pavisam novārtā. —

Bez šaubām, ja J. Cīrulis, kuŗu pazīstam ne vien kā skaņradi un erudītu mūzikas rakstnieku, bet arī kā mūzikas paidagogu, savus nolūkus būtu īstenojis 2 vai vairāk atsevišķos darbos, vielu varētu izkārtot vēl pakāpeniskāk, — patlaban tajā distance no A līdz Z šķiet mazliet par tālu. Sakarā ar to darbs kļuvis ļoti koncentrēts, kādēļ dažam labam pašmācībniekam tas ne visur būs izprotams gluži bez palīga.

Jo liela nozīme Dziesmu avotam var būt skolās kā mācības grāmatai lietpratēja paidagoga rokās. Tā gan nesniedz gatavas receptes stundām, bet paldies Dievam, vielas dažāda vecuma skolniekiem būs pietiekami, un vērīgs paidagogs grāmatā saskatīs arī autora metodiskos principus, kaut tieši nenorādītus.

Kā grāmatas vispārējais metodiskais izkārtojums, tā teorētiskās definīcijas resp. izskaidrojumi, dati un fakti nodaļā par latviešu mūzikas attīstību ir skaidri, precīzi un pareizi. Turklāt Dziesmu avots patlaban trimdā mums ir vienīgā šādā veida grāmata. Ar to ir aizpildīts liels robs.

Žēl, ka grāmatas izdošana (O. Krolla apgāds Augsburgā) ieilgusi tepat 2 gadus. Un neraugoties uz to, grāmatas techniskais izskats, runājot tieši par solfedžo daļu, varēja būt krietni labāks. Šablīvētais raksts, paviršī zīmētās notis un citas zīmes (atslēgas!), tāpat nepreciozais nošu metriskais izkārtojums nepatīkami aizkar lasītāju un turklāt nelāgu paraugu dod skolniekiem, kuŗi tieši jāradina pretējā virzienā.

Val. Bērzkalns

Mūžīgā Ieva...

Karlīne Volcogena: „Nepieciešamība būt, dzīvot un darboties citu dēļ nav šķirama no īstās sievietes dabas."

F. Šlēgelis: „Mistērijas ir sieviškīgas. Tās tīstās plīvuros, bet tomēr grib, lai tās redz un atmin."

H. Fildings: „Sievietes — tas sakāms viņām par slavu! — ir parasti spējīgākas par vīriešiem tai šķietami nesavtīgajai mīlestībai, kas ilgojas tikai pēc sava mīlamā objekta laimes."

H. Heine: „Sieviešu labvēlība, kā jau vispār laime, ir brīvprātīga dāvana. To palaikam iāsaņem, nezinot, kā, un nezinot arī, kāpēc."

Kīrkegords: „Bez sievietes vīrietis ir nepastāvīgs gars, kas nerod nekur miera, tāpēc ka nejūtas nekur mājās."

Kazānova: „Tas ir un paliks aizvien tiesa: sieviete, lai tā būtu, cik vāja būdama, ar jūtām, kuŗas tā izraisa, ir vienmēr stiprāka par visstiprāko vīru."

Ibsens: „Sieviete ir visvarenākais spēks uz zemeslodes, un viņas rokās ir vadīt vīrieti turp, kur Dievs to grib dabūt."

Berne: „Sievietē eņģeli satiek ar velniem tā, kā tie nesatiek nekur citur."

Flobērs: „Ka viņas no ābelēm grib iegūt apelsīnus, ir viņu parastākā kaite."

Daniels Defo: „Tā ir vēl arvien pār agru apprecējusies, kas dabū nelabu vīru, — un tā vēl aļlaž atradīs dzīvē savu vietu, kas atrod labu vīru..."

V. Gēte: „Ai maigās sirsniņas! Arī nemākuļs var tās aizkustināt."

Larošfuko: „Mēs reti kad turam kādu cilvēku par saprātīgu, ja viņš nedomā ā mēs."

Y.

Aleksandrs Liepa

VILŠANĀS

Bija vakars, un gaisma iesarkana, un mākoņi ar sārtām putu malām spoguļojās dziļi rāmā upes spogulī. Ūdens urdzēja ap laivas galu, kas vilka taisnu svītru pāri Daugavai uz radzi viņā malā, kur tālu krastā sauca mājās govis. Balss dzidrā gaisā cēlās līdz pat padebešiem.

Bet Anna nemanīja vakaru, jo laivas galā platām kājām kā ozols stāvēja viņš un bija galvas tiesu garāks par visiem citiem.

Anna iesmējās.

Asi un negaidīti viņa iesmējās un sarāva vakara burvību. Galvas pagriezās kā taujādamas. Tikai viņš viens pats neķītās, stāvēja rokas brūnā vamža sānos saspraudis un spļāva Daugavā kā Rīgas zēns, kas lūko tēlot dzīvot apnikušu jūrnieku.

Neviens nevaicāja, par ko jaunkundze smējusies. Viņa arī nebūtu teikusi patiesību, nebūtu teikusi, ka smējusies par pašas aušīgo iedomu: — cik labi būtu, ja tāds tevi satvertu, cik labi būtu pazust tādu roku skāvienā, pieplakt tādam brūnam vamzim, justies kā pelei milža saujā.

Anna skatījās un domāja. Šis lielais puisis nerunātu tādu gludi skolotu valodu, nebērtu grāmatās salasītus komplimentus kā tas, no kā viņa bija atbēgusi šurp pie Daugavas. Šis nemācētu skūpstīt roku tik cēli kā iepriekšējais. Viņš satvertu tā, ka brikšķētu kauli, droši vien būtu parupjš, neprasītu atļauju ne tiešiem, ne netiešiem vārdiem. Bet šis būtu patiess, pirmatnējs, īsts!

Anna domāja, kamēr iekoda pati sev lūpā.

Laivas gals atsitās krastā, un viņi kāpa pa krauju.

Puisis aizgāja garām slinkiem soļiem, nevīžīgi pavilkdams kājas. Oļi spurdza ap lielajiem zābakiem.

Viņš vēl ne reizi nebija pavēries Annā.

Un tomēr viņa pēc nedēļas sēdēja vecā kornika, plostu meistara piekvēpušajā istabā, kur vēderaina krāsns aizpildīja pusi telpas un kaktos vīta svaigi cirstas meijas. Bija Jāņu vakars. Plostnieki cēla kausus, un sievas tecēja ap viņiem.

Anna slēpās ozola zaros, vēroja knadu, klausījās, gaidīja.

Jā! — Nu vērās durvis. Viņš stāvēja istabā savā brūnajā vamzī, tāpat ieplēstām kājām kā toreiz laivā, drusku sakucis, lai vainags nesistos griestos. Vecais kornika pagāja pretim:

„Tev nesīšu kausu klāt, kaut esi jaunāks! Bet tu pats zini, tāpat kā mēs visi, ka uz tevi arī kornika var lepns būt. Atceries Cūku krogu. Atceries divpadsmit poļus. Dzer uz to reizi, kad viens izsiti krogu un divpadsmit poļus!"

Puisis dzēra, bet Annai likās, ka karsta uguns sitas viņas dzīslās.

Vēlāk, kad nakts vēsma bija aiznesusi pēdējo dziestošo dzirksteli no darvas mucas bērza galā, un jaunie, pa pāriem sadalījušies, klīda papardes ziedu meklēt, viņa gāja blakus puisim.

Ilgi viņi gāja nerunādami ne vārda.

Puisis arī nepieskārās Annai. Pat tur, kur bija jālec pāri kritušiem kokiem vai urgām, kas klusi murdēdamas šķērsoja meža taku, plauksta nepasniecās, lai balstītu sievietes elkoni.

Viņš tikai gāja platiem, vienmērīgiem soļiem, mazdruscin sadudzis, un reizēm mierīgu roku paķēra zarus, kas, smagas rasas pilni, liecās ceļā. Viņš gāja tik ātri, ka Annai brīžiem bija jāpaskrien teciņus, lai turētos blakus. Vienreiz viņš to pamanīja un, bikli pasmaidīdams, atskatījās. Tad atkal gāja tādiem pašiem vienmērīgiem, gariem soļiem.

Gandrīz nepārredzami plata blāvajā nakts gaismā viņu priekšā ieplētās Daugava, slīdēja gar kraujas malu it kā elpodama, it kā tikko manāmi čukstēdama. Vēja nebija nemaz. Griezes šķita savu nakts plāvumu paveikušas. Sīki miglas vāli pabailīgi balgoja gar krastu.

Puisis saņēma Annas rokas un nosēdināja viņu uz radzes, pats nometās blakus uz velēnu nokares.

Olis atraisījās un kautriem lēcieniem nokūleņoja lejā; ūdens noplunkšķēja, tad atkal viss bija kluss. Tik kluss, ka upes čukstēšana kļuva gandrīz baiga.

Cieti, sastrādāti pirksti pieskārās Annas delnai.

Nu!?

Pirksti noglaudīja viņas roku, un puisis teica:

„Nav nekā skaistāka par vasaras naktīm Daugavas krastos."

Savādi sērs smaids savilka zēnīgo seju, acis nenovērsdamās sekoja Daugavas ūdeņiem, un puisis nekustējās tik ilgi, kamēr Anna sarosījās it kā sala drebināta.

„Vai jums salst, jaunkundz?"

„Nē," viņa teica. „Mazdruscin, bet . . ."

„Iesim," viņš sacīja, pats piecēlās un sniedza roku, lai palīdzētu, tad atkal soļoja, likdams lielos zābakus vienmērīgi un plati, nerunāja un nedīja 17 valodās.

„Vai jūs nevarētu aplikt man roku ap pleciem?" pēdīgi jautāja Anna.

Brīdi šķita, ka puisis nebūtu dzirdējis. Viņš gāja vēl vairākus soļus, iekām mierīgi teica:

„To var!"

Sen, sen Anna nebija pārdzīvojusi to sajūtu, kad piepeši kļūst labi, tik rāmi un silti, tik droši, viegli un tā, it kā tevī iestātos svētits, liegs klusums; sen, sen viņa nebija to pārdzīvojusi, kopš tā laika vairs nē, kad bija maza meitene un vakarā drīkstēja ieslēpt galvu mātes klēpī.

Roka, kas tagad gulēja uz viņas pleca, bija cieta un smaga, bet Anna pieglauda galvu platam plecam, viņas delna iezagās platā plaukstā, un vairs nebija salti, ūdens čukstēšana vairs neķīta baiga, Daugava vairs nenesa mirkļus projām, dzīve vairs nekusa veltīgi aiztecēdama pa straumi. Kaut kas liels, skaists un saulains auga un elpoja, un pildīja pasauli ar rāmu mieru.

Tad viņa, pati nemaz to neapzinādamās, iesāka runāt:

„Ir tik labi ar tevi. Tik droši. Tu esi tik liels un tik stiprs. Un tik vienkāršs. Man tā apnikusi tukšība, knāda un izlikšanās ap mani — pilsētā! Vai tu vari to saprast? — Man ir bijuši daudz pielūdzēju, jo esmu dejotāja; laikam pat laba dejotāja. Bet nu es vairs negribu. Nu es gribu būt droša. Gribu palikt pie tevis, jo nekad man nav bijis tik labi un tik droši, nekad neesmu jutusies tik pasargāta kā tagad, kad tava plauksta ir uz mana pleca, un es zinu, ka nekas vairs nevar draudēt, nekas nevar grozīties . . ."

Anna piepeši apstājās, pagriezās, pacēlās pirkstgalos un saņēma viņa galvu abām plaukstām.

„Vai tu mani saproti, lielais zēns?"

Puisis saņēma Annas plecus, pastiepa rokas un attālināja viņu no sevis.

„Tu patiešām esi ļoti skaista," viņš lēni sacīja. „Žēl! — Tikpat skaista kā uz skatuves, kur es tevi bieži esmu apbrīnojis un vēlējies, kaut reiz varētu turēt savās rokās. Bet tagad man žēl. — Jo es neesmu tas, par ko tu mani turi. Neesmu dabas bērns. Braucu uz plostiem tikai lai atvaļinājumā vēdinātu galvu un plaušas. Citā laikā es esmu advokāts. Varbūt tu zināsi — Kājnieks — speciālists laulību šķiršanas lietās . . ."

Viņš strauji pagriezās un gariem soļiem gāja projām.

Anna apsēdās kraujas malā un domādama svieda akmentiņu Daugavā. Ūdens skarbi noplunkšķēja, sīki viļņi joza lokus apkārt vietai, kur olis bija skāris līmeni, tad straume salodzīja tos un aizskaloja projām. Daugava nesa mirkļus un sekundes un likās, ka dzīve atkal kustu, velti aiztecēdama pār radzēm.

Neaizmirstiet,

ka Jūsu ceļa somā nedrīkst iztrūkt

Augusta Deglava

kultūrvēsturiskais romāns

RĪGA

Grāmatu, kas satur 244 lappuses un iesiets uz laba papīra, var iegādāties ikviena grāmatu sadales vietā nometnēs vai arī pieprasīt tieši apgādam. Cena DM 4.50. Pasūtinājumus izpildām nekavējoties. Atkalpārdevējiem parastā atlaide.

Nedaudz eksemplāros vēl varam izpildīt pasūtinājumus uz pēcmaksu N. Johansona A l e g b r a i I. d. Cena DM 7.50.

Apgāds „TĒVZEME",
(16) Hanau, Lamboystr. 84.
DP Camp (Latvian).

Chronika

Rīgas Filma sākusi uzņemt latviešu DP chroniku, lai dokumentētu mūsu trimdas dzīvi. Pirmā chronika pabeigta tikai pagājušajā nedēļā. Tajā redzama latviešu mākslas skate Bad Oinhauzenā, prof. A. Švābes 60 g. mūža atcere un prof. J. Vītola apbedīšana Lībekā. Chronikas uzņems rēgulāri. Rīgas Filmai ir padomā arī plašāka filma par mūsu ģimenes dzīvi un emigrāciju.

M. Zīverta Partizānus sācis iestudēt Latviešu teātris Fišbachā. Pirmizrāde paredzēta 18. novembrī Fišbachas nometnē.

Pēteris Aigars strādā gar romānu, kuŗa darbība norisinās 1940./41. gadā Rīgā.

Raidījumus latviešu valodā ar 2. septembri sācis Vatikāna raidītājs. Raidījumi notiek katru nedēļu ceturtdienās pl. 19.30 pēc Vācijas laika uz vilni 31,06 m un 50,26 m. Vatikāna raidītājs līdz šim jau raidīja 17 valodās.

Vai Austrijā komūnistu ap

PAZUDIS KRIEVU KOMA

Austrijas komūnisti esot saņēmuši [illegible] laikā sākt plašu ofensīvu pret tagad[illegible] pirmīt Vīnē esot pierādījumi par komū[illegible] tā pašā laikā no Vīnes pazudis turienes [illegible] Lauds-Darlevs, kas, liekas, esot izpelnīj[illegible] uz domājams, mēģinājis bēgt uz rietumie[illegible] šīs dienās no Vīnes pavēstīja UP aģent[illegible]

Par komūnistu puča plāniem kādā Austrijas partijas sapulcē Ternicā, krieviski runājot, netālu no Vīnes, 11. septembrī izteicās Austrijas iekšlietu ministrs Grafs. Austrijas komūnistu partija esot saņēmusi kominforma rīkojumu jau tuvākajās dienās sākt plašu mēroga ofensīvu, lai gāztu tagadējo Austrijas demokratisko valdību. Ofensīvu esot paredzēts ievadīt ar ģenerālstreiku. Ministrs sapulcējušajā austriešu strādniekus neesot informējis par komūnistu aicinājumiem un nodomiem, ka Austrija ir to tēvzeme. Tomēr tam citi augstāki iekšlietu ministrijas ierēdņi ziņoja, ka minētajā sēdē esot pierādījumi par komūnistu rīcībā esot pierādījumi par bruņotu sacelšanos. Apspriedes vasarnīcā ilgušas līdz 6. septembrim, kad augusta līdz 6. septembrim, kad piedalījušies arī krievu virsnieki. Apspriedes vasarnīcā ilgušas

Vai Austrijā gaidāms komūnistu apvērsums?

PAZUDIS KRIEVU KOMANDANTS VĪNĒ

Austrijas komūnisti esot saņēmuši kominforma rīkojumu vistuvākajā laikā sākt plašu ofensīvu pret tagadējo valdību, un iekšlietu ministrijai Vīnē esot pierādījumi par komūnistu gatavotā puča plāniem. Tai pašā laikā no Vīnes pazudis turienes krievu komandants majors Landa-Darlevs, kas, liekas, esot izpelnījies priekšniecības nežēlastību un, domājams, mēģinājis bēgt uz rietumiem. Abas sensācionālās ziņas šinīs dienās no Vīnes pavēstīja UP aģentūra.

Par komūnistu puča plāniem kādā tautas partijas sapulcē Ternicā, krievu joslā, netālu no Vīnes, 11. septembrī izteicās Austrijas iekšlietu ministrs Grafs. Austrijas komūnistu partija esot saņēmusi kominforma rīkojumu jau tuvākajās dienās sākt lielā mēroga ofensīvu, lai gāztu tagadējo Austrijas demokrātisko valdību. Ofensīvu esot paredzēts ievadīt ar ģenerālstreiku. Ministrs, sapulcē aicināja austriešu strādniekus nesekot komūnistu aicinājumiem un neaizmirst, ka Austrija ir to tēvzeme.

Pirms tam citi augstāki iekšlietu ministrijas ierēdņi ziņoja, ka ministrijas rīcībā esot pierādījumi par komūnistu plāniem vēl šoruden ar puču gāzt likumīgo Austrijas valdību. Sanāksme, kur puča plāni izstrādāti, notikusi kādā krievu rekvizētā vasarnīcā Vīnes padomju sektorā, un tajā piedalījušies arī krievu virsnieki. Apspriedes vasarnīcā ilgušas no 23. augusta līdz 6. septembrim, piedaloties 20 komūnistu vadītājiem, ar partijas priekšsēža vietnieku Honneru. Apvērsuma plānos paredzēts vispirms izsludināt visā Austrijā ģenerālstreiku un pārņemt iekšlietu ministriju. Streika paroli vispirms bijis domāts izsludināt Štīrijā, Austrijas angļu joslā, kur komūnisti skaitliski ir visstiprāki. Iekšlietu ministrijas pārstāvji arī apstiprinājuši ziņu, ka kādā tērauda rūpnīcā Kepfenbergā, Štīrijā, atlaisti no darba 160 strādnieku — komūnistu.

No labi informētiem avotiem UP ziņo, ka nesen Vīnē pazudis krievu komandants majors Landa-Darlevs. Kādu rītu viņš, kā parasti, izgājis no mājām, lai dotos uz darba vietu. Pēc kāda laika mājās ieradušies krievu kareivji un uzaicinājuši komandanta sievu nekavējoties sasaināt mantas un nākt līdzi. Kareivji viņu nogādājuši uz Vīnes austrumu staciju un iesēdinājuši vilcienā uz Padomju Savienību, nepaskaidrojot ne vārda par vīra likteni.

Kādu majora ģimenes mājkalpotāju — austrieti padomju iestādes pēc tam aizturējušas un pratinājušas deviņas dienas, sīki iztaujājot par Landas-Darleva attieksmēm ar Austrijas pavalstniekiem, viņa privāto dzīvi un darbību. Kā domā UP informācijas devējs, krievu komandants esot nokļuvis augstāko padomju iestāžu nežēlastībā un stājies sakaros ar austriešiem, lai pamestu savu posteni un bēgtu uz rietumiem.

NYHT, AZ

Čechoslovakijā sācies jauns terrora vilnis

Tūlīt pēc Beneša apbedīšanas Čechoslovakijā sācies jauns terrora vilnis. Tieslietu ministrs Cepicka pieteicis veselu seriju „tautas tiesu" procesu, kas parasti notiek aiz slēgtām durvīm. „Amnestijas laiks, kas bija dots reakcijai", paskaidroja ministrs, „tagad ir beidzies. Valdības pacietību daudzi izskaidroja par vājuma pazīmi. Mēs negaidīsim nevienu dienu, lai sodītu tos, kas darbojas pret pašreizējo režīmu."

Ka Cepickas draudi nav bijuši tukši vārdi, liecina vairākas „prāvas", kas nesen beigušās Prāgā. 20 gadu vecais students Ūls sodīts ar 20 gadiem cietumā par to, ka vēl pirms valsts apvērsuma februārī kā demokratisko studentu pārstāvis presē un runās nostājies „pret demokrātisko kārtību". Tiesas spriedēji viņam nemaz nav mēģinājuši piedēvēt spiegošanu, kā tas bija parasts līdz šim. Tā pati „tautas tiesa" sodījusi arī 30 policijas ierēdņus, piespriežot viņiem vairākus gadus cietumā. Policija esot paziņojusi Beneša partijai, ka gaidāmas „demokratiskas pārvērtības" (lasi valsts apvērsums). Prāgā valda pārliecība, ka Beneša nāve izbeigusi arī pēdējo piesardzību, ko līdz šim vēl komūnisti ņēmuši.

ARĪ LEINO „IZTĪRĪTS"

Šveices laikraksti ziņo, ka bijušais Somijas iekšlietu ministrs Leino vairs nav ievēlēts somu komūnistu partijas politiskajā birojā. Savā laikā viņu uzskatīja par „stipro" vīru Helsinkos. Leino bija arī sadarbojies ar soviet komūnistu vadoni Kūsinenu, apspiežot viņa meitu Hertu. Komentējot šo informāciju, „Die Tat" raksta, ka Leino neievēlēšana iskaidrojama ar visparēju tīrīšanu Austrumeiropas komūnistu partijās. Maskavas roka tagad aizsniegusi arī Helsinkus. Nevar pielaist, ka tik ievērojams komūnists kā Leino būtu krities nežēlastībā, ja nebūtu domstarpību. Tas tikai liecina reizi piedēvēt cik dziļa plaisa radusies komūnismā.

DP

Drūmā no kaņojuma atjaunotas sarunas

(Turpinājums no 1. lpp.)

chester Guardian" diplomātiskais korespondents atzīst, ka pasaule nenākot arvien tuvāk kara iespējai, tādēļ nevēloties neko atstāt neizmēģinātu. „Bet cik vēl mūsu vidū ir tādu, kas tic joprojām, ka krievi grib tikai mieru?" jautā laikraksts, norādot, ka arī ASV sabiedriskā doma noskaņojusies pret bezgalīgām apspriežu turpināšanu, jo skaidri esot redzams, ka Kremlim trūkst patiesas gribas vienoties.

Arī „Newsweek" apliecina, ka Vašingtonā radusies stingra pesimisma apakšstrāva. Oficiālās aprindas vairs neesot tik pārliecinātas kā pirms dažiem mēnešiem, ka Padomju Savienība nevēlas karu. Krievu provokātīvo izturēšanos Berlīnē vairs neuzskata tikai par „sliktām manierēm", bet tā sāk likties aizdomīga. ASV politika palikšot stingra, bet tomēr pacietīga.

Vašingtonas valdība pārliecināta, tālāk raksta „Newsweek", ka amerikāņu sabiedriskā doma pilnībā atbalsta stingru nostāju pret Maskavu. Valdība pat bažījās, ka kāds asāks incidents, kur būtu iejaukti amerikāņi, pat varētu satraukt visu zemi tādā mērā, ka valdībai būtu grūti stāvokli kontrolēt.

BBC komentātors Grēhems Berlīnes krizes novērtējumu saista ar Maršala plānu, kas, par spīti visiem padomju manevriem, realizējas ar sekmēm. Rietumeiropas atjaunošana ļot savu celu, un lai Maskava piepilditu savus slepenos vēlējumus, ir tikai viens ceļš — karš, kas nozīmētu katastrofu no vien Eiropas tautām, bet arī pašai Padomju Savienībai. Pēdējo nupat panākta vienošanās par Maršala plāna palīdzības sadalījumu ir laba zīme Eiropai, bet Berlīnes un Maskavas sarunu nesekmība būtu tikpat launa zīme kā Eiropai tā Maskavai.

BBC, NZ, St, AB, M

KAS NOTIEK BERLĪNĒ

(Turpinājums no 1. lpp.)

jadzībām. Angļu līdmašīnas tagad bez atlīdzības pārved uz rietumu joslām slimus berlīniešu bērnus, kam vajadzīga speciāla ārstēšana, tāpat par mērenu atlīdzību nopietnos gadījumos pārvadās arī pieaugušos slimniekus.

Jautāts par četru militārgubernātoru sarunu izbeigšanos Berlīnē, ģenerālis Klejs paskaidroja, ka tās nevis izbeigtas, bet pēc gubernātoru pašu lēmuma pārtrauktas. Kamēr vēl kaut kādas sarunas Berlīnes jautājumā notiek, tikmēr tā vēl pastāv iespēdzes uz vienošanos.

BBC, St

Višinskis uzskatus maina vienā dienā

Trešdien no rīta beidzās ārlietu ministru pārstāvju konference, kurai trīs dienās vajadzēja izšķirt Itālijas bijušo koloniju likteni. Kā jau tas bija paredzams, vienošanos nepanāca, kāpēc par visu kompleksu nāksies lemt Apvienotajām nācijām. Pirmdienas sēdē, kas ilga gandrīz piecas stundas, Višinskis garā runā pārmeta ASV un Lielbritanijai, ka tās nav sūtījušas uz Parizi savus ārlietu ministrus. Pirmajā dienā tā ir praktiski netika pie darba, jo debatēs visu laiku notika par to, vai šo konferenci uzskatīt par ārlietu ministru padomi, kā tas paredzēts Itālijas miera līgumā, vai par ārlietu ministru vietnieku apspriedi. Otrā Višinskis aizstāvēja viedokli, ka Itālijas kolonijas jānodod pārvaldīšanai pašai Itālijai. Vakara sēdē viņš savu agrāko prieksļikumu atsauca un ierosināja nodibināt īpašu UN pārvaldi. Ne vienam, ne otram Višinska priekšlikumam rietumu sabiedrotie nepievienoja.

DAŽOS VĀRDOS

Jaunajai Francijas valdībai uzticību izteikusi arī nacionālsapulce. Ar 335 pret 225 balsīm noraidīts komūnistu priekšlikums sākt debates par Keja saimniecības programmu.

Lekciju par Baltijas valstīm, Padomju Savienības kaimiņiem, 400 amerikāņu aviācijas virsniekiem un vairāku augstskolu profesoriem Harvardas universitātē, Masačuzetas štatā, nolasīja Lietuvas goda konsuls adv. Šalna, atbildot arī un daudziem klausītāju jautājumiem.

Stāvoklis Sicīlijā ir draudīgs, parlamentā paziņoja iekšlietu ministrs Skelba. Valdība nesen saņēmusi divas vēstules no nemiernieku vadoņa Džuljano, kurā tas draud cīņu turpināt tik ilgi, iekām nebūs izsludināta vispārēja amnestija.

Atvalinājumā uz Krimu devies Čechoslovakijas valsts prezidents Gotvalds ar kundzi.

Kosenkinas un Samarinu lietu ASV valdība uzskata par izbeigtu, notā paziņots padomju vēstniekam Paņuškinam. Vašingtona to atkārtojusi tāpēc, ka Padomju Savienība prasīja sagādāt iespēju „tikties" ar abiem skolotājiem krievu sūtniecības ierēdņiem.

Vāciešiem un austriešiem iecelot Austrālijā atļāvusi turienes valdība, paskaidrojot, ka nevar tik ilgi gaidīt, kamēr ar abām valstīm parakstīs miera līgumus. Austrālijai steidzami nepieciešami amatnieki.

Vēlēt sevi un tautas ūniju vakar publicētajā manifestā franču tautu aicina De Golls. Viņa partija sākusi intensīvu kampaņu par nacionālsapulces atlaišanu un jaunu vēlēšanu izsludināšanu.

Austrija gan vēlas ilgstošas draudzīgas kaimiņu attieksmes ar Dienvidslaviju, bet noteikti noraida dienvidslavu teritoriālās prasības Karintijā, ārkārtējā Karintijas provizoriskās valdības sēdē paskaidroja Austrijas prezidents Renners

Vēl 30.000 poļu ģimeņu pavasarī izvietos agrākajos Austrumvācijas apgabalos. Līdz šim tur nometināti jau ap 5 milj. poļu.

Rumāņu Londonas sūtniecības pirmais padomnieks Barbū atteicies no sava posteņa, lūdzot no Lielbritanijas azila tiesības.

Ietaupītos lauksaimniecības ražojumus steidzami mēģina pārdot poļu zemnieki saistībā ar gaidāmo kolchozu ierīkošanu. Tirgū pērkami arī zirgi un govis. Iegūtos zlotus zemnieki iemaina pret dolariem.

Balkānu olimpiadā, kurai bija jānotiek šī mēnesī Belgradē, atteikusies piedalīties Rumānija, paskaidrojot, ka tā būs „politiska un ne sportiska". Sagaida, ka Rumānijai pievienosies arī citas satelītvalstis.

Padomju ģenerālis Rudenko, kas pārstāvēja Padomju Savienību Nirnbergas starptautiskajā tiesā, tagad esot Zaksenhauzenes koncentrācijas nometnes komandants.

Padomju Savienības politbirojs, kā ziņo Holandes laikraksts „Het Laatste Nieuws", nolēmis slēgt visas krievu skolas ārzemēs, kas līdz šim mācīja padomju diplomātu bērnus, jo tās „padarījušas daudz vairāk launa nekā laba".

Pirms gadiem pazudušais okeana pārlidotāja Lindberga dēls esot atradies. Tas esot 18 gadu vecais dānu laukstrādnieks Ēriks Nilsens, ziņo Nilsena ārsts Lindharts. Lai to pārbaudītu, izdarīs pirkstu nospiedumu salīdzināšanu.

„Streiku uz papīra" pieteikuši Šlezvigas-Holšteinas 200 slimnīcu ārsti, prasot nokārtot algu apstāklus. Iedzīvotāji no streika necietīšot. Hamburgā jau trešo reizi šogad pirmdien streiku uzsāka ostas strādnieki, protestējot pret darbu sašaurināšanu un atlaišanām.

Putnu lietus pār pasaules augstāko ēku

Nakti uz 11. septembri Nujorkas ielas gājējus, kas ap pusnakti atradās pasaules augstākās ēkas, 102 stāvu augstā „Empire State Building" apkārtnē, pārsteidza neparasta parādība: no gaisa sāka birt simtiem mazu brūnu putniņu, kas ievainoti vai apdullināti palika gulam uz ielas un ietvēm. Milzīgs sīku gājputnu bars savā ceļojumā no Kanādas uz dienvidiem, lidojot ar 50 km ātrumu stundā, iedrāzās augstās ēkas masīvā. Sešas stundas, no pusnakts līdz rīta ausmai, putni nepārtraukti triecās pret celtni un simtiem krita lejup, pat riegli ievainojot trīs ielas gājējus. Nomaitātie un apstulbušie putni, kas nebija ievainoti, pāris stundas lēkāja pa Pirkto aveniju un apkārtējām ielām, līdz atkal turpināja lidojumu.

Zoologi paskaidro, ka gadījumi, kad gājputni daļā ceļa uz dienvidiem nolidojuši līdz Dienvidamerikai, nokļuvuši kādā spēcīgā gaisa straumē, kas baru virzījis tieši virsū šķērslim, 375 metru augstās ēkas novērošanas platformas uzraugs atzeras, ka tādi gadījumi notikuši arī senāk, bet nekad putnu bars nebija tik milzīgs.

NYHT

Haidarabadā sācies karš

Pirmdienas agrā rīta stundā Indijas karaspēks pārgāja neatkarīgās Haidarabadas robežas un trijās kolonnās virzās uz priekšu. Pēc ziņojumiem no Jaundēlijas, indiešu vienības jau pavirzījušās apmēram 150 km un atrodas pusceļā starp pierobežu un Haidarabadas galvaspilsētu. Ieņemtas piecas citas lielākas pilsētas un seši lidlauki. Indiešu karaspēkā ir ap 20.000 vīru, un to atbalsta tanki un lidmašīnas. Daudzās vietās Haidarabadas nizama karavīri izrāda fanātisku pretestību, īpaši tas sakāms par moslemiešu vienībām. Saņemta informācija, ka Haidarabadu ar ieročiem apgādā Pakistāna. Nizams pavēlējis izņīcināt visas dzelzceļa līnijas un uzspridzināt tiltus. Iedzīvotāji indiešu karaspēku visur apsveic gavilēm.

Haidarabadas valstī dzīvo apmēram 17 miljoni cilvēku, un tā atrodas Indijas vidū. Neaprobežots valdnieks ir 62 gadus vecais nizams, kura tituls skan „Cēlā augstība". Konflikts Indijas un Haidarabadas starpā brieda jau ilgāku laiku. Nizams, pēc ticības muhamedānis, līdz šim noraidīja visus uzaicinājumus pievienoties Indijai vai Pakistānai. Viņš atsaucās uz 1947. gada statūtu, kas katrai neatkarīgai valstij deva tiesības iekļauties vai neiekļauties vienā no domīnijām. Kopš 19. jūnija Indija uzsākusi Haidarabadas saimniecības blokādi. 25. jūlijā ministru prezidents Pandits Neru piesūtīja nizamam ultimātu, kurā bija piedraudēts sākt karu, ja Haidarabada nepievienosies Indijai. Iedzīvotāju lielais vairākums Haidarabadā ir hindu ticīgie.

Londonas prese konfliktu Haidarabadā nosoda. Lielākā daļa laikrakstu norāda, ka Gandija pēcnieciem indiešiem nepieklātos meklēt taisnību ar ieročiem rokā. Daļa preses prasa, lai britu valdība ierosina konflikta apspriešanu UN. Pēc sēra Kedogena priekšlikuma, Parīzē šodien sanāk Drošības padome, kas lems par konfliktu. Nizams vēlas, lai viņa zemes likteni izšķir starptautiskā tiesa Hāgā.

BBC

Britu salu un imperijas ciešāka saliedēšana

Otrdien svinīgā ceremonijā atklāja britu apakšnama ārkārtēju sesiju, kas ilgs apmēram 10 dienu. Korso brauciena, ko noskatījās milzīgs laužu pūlis, zeltītā karietē, gvardes jātnieku pavadībā Vestminsterā ieradās Anglijas karalis un karaliene. Troņa runā, kas ilga nepilnu minūti, karalis paziņoja, ka parlaments sasaukts, lai apspriestu otrā lasījumā likumu par augšnama tiesību ierobežošanu. No Londonas ziņo, ka apakšnamā sesijā paredzētas arī debates par Lielbritanijas tērauda rūpniecības nacionālizāciju un Bevina paziņojums par ārpolitisko stāvokli. Gandrīz visa britu prese, atskaitot strādnieku partijas laikrakstus, apakšnama ārkārtējās sesijas sasaukšanu uzskata par nevajadzīgu. Vienīgais attaisnojums esot paredzamās debates par aktuālām ārpolitiskām problēmām. Politiskie novērotāji izsakās, ka liberāļiem un konservatīviem nepatik valdības ierosinājums nacionālizēt tērauda rūpniecību. Bet valdība, liekas, stingri nolēmusi realizēt savu saimniecības programmu, tādā kārtā stiprināt britu salu saimniecības un politisko potenciālu.

Pēdējam pieskaitāma arī britu imperijas konference, kas sāksies Londonā, 11. oktobrī. Pirmoreiz kā pilntiesīgas locekles tajā piedalīsies Indija, Pakistāna un Ceilona. Trija konferencē nav uzaicināta. Bez saimniecības jautājumiem un savstarpējo attiecsmju precizēšanas imperijas sanāksmei nāksies izšķirties arī par svarīgajiem sadarbības jautājumiem Rietumeiropā. Pirmā vietā te minams Francijas ierosinājums sasaukt Eiropas parlamentu un Briseles pakta paplašināšana par militāru savienību, kas praktiski jau notikusi.

BBC

VAI KOMŪNISTI GATAVOJAS PUČAM?

(Turpinājums no 1. lpp.)

gadījumu. Tikko ziņas par to parādīsoties Berlīnes presē, viņu tūlīt apcietināšot.

Veltīgu trauksmi angļu militārpolicijā naktī uz pirmdienu radīja krievu iestāžu ziņojums, ka uz padomju „atbrīvošanas pieminekli" angļu sektorā raidīts šāviens. Krievu postenis pie pieminekļa divas reizes esot izšāvis uz „kādu ēnu", ko saskatīts tumsā. Angļu militārpolicistiem, kas atsteidzās notikuma vietā, krievi gan parādīja kādu akmens šķembu, ko šāviens esot atšķēlis no pieminekļa, bet pie paša pieminekļa angļi nav redzējuši.

Otrajam gaisa koridorā uz Berlīni avarēju cieta kāda piekrauta amerikāņu transporta lidmašīna, kas nogāzās krievu joslā. Apkalpe izlēkusi ar izpletņiem.

BBC, St, M, N, NZ

Kādām jābūt apavu un apģērbu cenām?

Amerikāņu militārās valdības informācijas dienests izdarījis aptauju amerikāņu joslā, lai uzzinātu iedzīvotāju domas par valūtas reformas sekām. Aptauja rāda, ka iedzīvotājiem visumā ir liela ticība nākotnei. 60% iztaujāto pārliecināti, ka 1949. g. viņiem saimnieciski ies labāk nekā pašreiz. 20% atzinuši naudas reformu par nepieciešamu, bet trīs ceturtdaļas no tiem domā, ka tā bijusi jāizdara jau ātrāk. 70% paredz tuvākajā laikā iegādāties vairāk apģērbu, apavu un mājturības priekšmetu nekā pēdējā pusgadā. 50% no aptaujas dalībniekiem amerikāņu joslā, bet Bremenē pat 70% paskaidrojuši, ka pārtikas ziņā viņiem tagad ejot labāk nekā pirms valūtas reformas. Trešā daļa gan domā, ka izdevumi par kafiju un garšvielām būs jāsamazina.

Militārgubernātors ģenerālis Klejs otrdien publicētajā kārtējā mēneša ziņojumā valūtas reformu apzīmē par ļoti sekmīgu. Tā likusi parādīties tirgū agrāk noslēptām precēm, atjaunojusi pirktspēju iedzīvotāju algām un palielinājusi produkciju gandrīz visās ražošanas nozarēs.

Lielu neapmierinātību patērētājos radījušas strauji pieaugušās tekstilpreču un apavu cenas. Tādēļ saimniecības pārvalde Frankfurtē, kopā ar rūpnieku, tirgotāju un arodbiedrību pārstāvjiem, izstrādājusi vadlīnijas šo preču cenām, kuras tomēr vēl arvien esot atzīstamas par augstām. Labas kvalitātes precēm pašreizējos apstākļos, godīgi kalkulējot, par taisnīgām būtu atzīstamas šādas cenas: kungu uzvalku drānai (40% vilnas, 520 g smagai, 145 cm platai) 13,50—20 markas par m; dāmu apģērbu drānai (40% vilnas, 300 g, 130 cm) 11—14,50 markas, 90 cm platai 8—11 markas. Vienas ielas uzvalka normāla cena (bez vestes) 90—132 markas, pusvilnas darba biksēm 20—35 markas, virskrekļiem 14,50—24 markas, palagu drānai 1,90—2,35 markas par m, dāmu velas garnitūrai 6,50—12 markas; vīriešu pusvilnas apakšbikšēm 5,75—7,50, bet krekļiem 5,25—6,90 markas.

Apavu normālcenas: kungu ādas kurpēm ar gumijas zoli 24,50—30 markas pāri, dāmu kurpēm 21,50—26 markas, darba zābakiem ar gumijas puszoli 27,50—32,50 markas, bērnu zābakiem ar gumijas zoli 22,50—27 markas pāri.

NZ

Pasaules pilsonim nav kur palikt

Divdesmit sešus gadus vecais amerikānis Gerijs Dēviss, kas maijā Parīzē atteicās no ASV pavalstniecības, lai kļūtu par „pasaules pilsoni", paziņojis, ka viņš spiests meklēt patvērumu internacionālajā teritorijā ap Šajo pili, kas pa sesijas laiku nodota UN pārvaldīšanā. Franču iestādes atteikušās pagarināt vīzu, ar kuru viņš iebraucis Francijā, un uzdevušas viņam nekavējoties atstāt Franciju. Citas izejas viņam neesot, paskaidroja Dēviss, jo bez dokumentiem viņš nevarot nedz iecelot, nedz uzturēties kādā valstī.

Dēviss, kara stāvoklis tagad lielā mērā līdzvērtīgs pārvietotas personas liktenim. Kara laikā bija bumbveža pilots. No ASV pavalstniecības viņš atteicās, lai vērstu pasaules uzmanību uz nepieciešamību radīt pasaules valdību un tā novērst jaunu pasaules karu. Dēviss agrāk bija aktieris un viņa tēvs ir kāda Nujorkas orķestra vadītājs. „Pasaules pilsonis" paziņoja, ka viņš domājot uzturēties UN territorijā tik ilgi, līdz UN nācijas spēs nu pieņems kādu pozitīvu lēmumu pasaules valdības organizēšanā, vai arī galīgi atteiksies no jebkādi mēģinājuma šinī virzienā.

NYHT

BADA STREIKS

BIJ. SABIEDRISKO LIETU MINISTRA ALFREDA BĒRZIŅA ATMIŅAS PAR LATVIJAS BOLŠEVIZĀCIJU „POSTA GADI"

✡

Ministru A. Bērziņu, kad viņš no Zviedrijas ieradās Berlīnē mēģināt noskaidrot starptautisko situāciju un Latvijas brīvības atgūšanas izredzes, Gestapo apcietina. Cietumā pagājusi pirmā diena.

✡

XXI

Tādā pat kārtībā pagāja apcietinājuma otrā un trešā diena. Domāju, ka mani nopratinās, atbrīvos vai izsniegs apcietināšanas pavēli. Pagāja divi un trīs reizes divdesmit četras stundas, bet neviens nelikās gar mani zinot. Vaicāju sargam, kālab mani nenopratina. Nezinot, tā neesot viņa darīšana. Ceturtās dienas rītā paziņoju uzraugam, ka nepieņemšu vairs ēdienu līdz tam laikam, kamēr nebūšu nopratināts vai man nebūs paziņoti aizturēšanas iemesli.

Mans paziņojums uzraugu pavisam maz ietekmēja. Kā kārtīgam ierēdnim pienākas, katrā ēdiena reizē viņš atslēdza kameras durvis un piedāvāja man porciju. Un katru reizi no jauna es atteicos un paziņoju, kādēļ tā daru. Uzraugs ne ar labu, ne ļaunu necentās mani pārliecināt. Gaiteņa darbinieki — arī apcietinātie, kas palīdzēja uzraugam ēdiena izsniegšanā, turpretim, centās, kā prasdami, iestāstīt, ka bada streikam te neesot nekādas nozīmes: „Jūs tikai novājēsiet un tā padarīsiet savu stāvokli vēl ļaunāku," — viņi teica.

Otrā bada streika diena bija grūtākā. Tikai ar lielu piespiešanos varēju atteikties no maizes un viras. Nakti nepārtraukti sapņoju par ēšanu un pa sapņiem mielojos ar izmeklētākiem un gardākiem ēdieniem. Trešā un ceturtā dienā izsalkumu vairs neizjutu tik asi. Tā vietā radās nogurums. Kad no rīta atstāju gultu, dienas pārējo daļu pavadīju pussnaudā uz soliņa. Trešā dienā kamerā ienāca kāds jauns cilvēks civilā. Viņiem esot ziņots, ka es atsakoties pieņemt uzturu. Viņš varot man paziņot, ka ar tādiem „niekiem" neko nepanākšot. Ja vēloties, varot badoties līdz nāvei. Tā esot pilnīgi mana darīšana.

Tomēr, kad arī turpmāk atteicos no ēdiena, piektās bada streika dienas priekš[illegible]nā mani izsauca uz nopratinās[illegible] Resns, vāciešiem raksturīgs a[illegible]sūcējs, komisārs, mani nikni apskatīja.

„Jūs esat tas, kas jau vairākas dienas atsakās pieņemt ēdienu?"

„Jā."

„Ar ko jūs šādu rīcību motivējat?"

„To pateicu bada streiku uzsākot uzraugam. Katrā tiesiskā valstī apcietinātam pasaka, kāpēc viņam ņemta brīvība. Tā kā man nav cita ceļa, kā protestēt pret manu nemotivēto turēšanu apcietinājumā, tad uzsāku bada streiku."

Pēc šī paskaidrojuma no dusmām sarkanu, pietvīkušu seju, komisārs pieskrēja man gluži klāt.

„Jūs domājat pie mums likumus ievest? Jūs, mazvērtīgais radījums!" Viņš kliedza, dūres vīstidams. „Tikai tagad jūs īsti dabūsit iepazīt, ko nozīmē būt Vācijas ienaidniekam."

Maziem, īsiem solīšiem resnītis pāris reizes pārskrēja istabai un tad atkal visā bardzībā nostājās manā priekšā.

„Mums ir skaidras ziņas, ka jūs vienmēr esat bijis naidīgs pret nacionālsociālismu un Lielvāciju. Jūs bijāt arī viens no tiem, kas strādāja pretim Latvijas pievienošanai Vācijai."

„Neesmu varējis strādāt nedz par, nedz pret Latvijas pievienošanu Vācijai, jo nekad šādu ierosinājumu ne no viena neesmu dzirdējis," centos paskaidrot komisāram, bet bez redzamiem panākumiem.

„Atzīstaties, ka ieradaties Vācijā angļu slepenā dienesta uzdevumā," nāca nākošais, jau daudz nepatīkamākais apvainojums. „Jūsu liegšanās nelīdzēs. Mums ir pierādījumi."

„Tādu pierādījumu nevar būt, jo neesmu ne angļu, ne arī kādas citas valsts slepenā dienestā," katēgoriski paskaidroju.

Krustām šķērsām izrājies par Latvijas valdības „aplamo" it kā anglofilo politīku un atkārtoti pārmetis manu vāciešiem naidīgo nostāju, resnītis atstāja telpu.

Visu nopratināšanas laiku istabā atradās arī vēl otrs, gados jaunāks Gestapo ierēdnis. Kad resnītis aiz sevis aizvēra durvis, jaunākais medainā balsī lūdza aizbildināt viņa šefa skarbumu. Tāds jau esot policista uzdevums — nevienam neticēt. Manās paša interesēs tomēr esot izstāstīt visu taisnību, lai viņš manā labā varētu ko darīt.

Gluži kā GPU, nodomāju. Viens tēlo launo, otrs labo.

„Man nav ko atzities. Visus šos apvainojumus katēgoriski noraidu," es atteicu un jaunais to arī uzrakstīja īsā, apmēram četras rindas garā protokolā. Tā arī bija vienīgā nopratināšana pa visu 33 mēnešu ilgo apcietinājuma laiku.

Kad mani noveda atpakaļ kamerā, tuvojās pusdienas laiks. Pēc apmēram 108 stundām ēdu atkal dažās karotes sakņu viras, lai gremojamie organi pamazām pierod pie barības. Bada streiku uzsākdams biju izdarījis kļūdu, velti sevi novājinot, kaut gan vajadzēja rīkoties pretēji un katru spēka rezervi sargāt. Šo kļūdu ļoti izjutu tikai vēlākos nebrīvības mēnešos.

Turpinājās drūmas, vienmuļas bezcerību dienas. Visas domas bija izdomātas. No pamestības un nezināšanas mēģināju bēgt kādā fantāzijas pasaulē. Bet tie bija pavisam īsi brīži. Mocoši gaŗas ir stundas, kad liegta jebkāda darbība, kad nav atļauta pat lasīšana.

Ar kaimiņu no 131. kameras iekārtojām „pastu" un sazināšanos. Ik vakarus, kad sāka krēslot, bet sētā vēl nebija uzdegta uguns, sarunājāmies pa logu atveramām klapītēm. Pa šo pašu ceļu, tāli izbāžot roku, varēja arī aizsniegt no otra loga pasniegtu gari sarullētu avīzi. Nu zināju atkal, kas notiek pasaulē. Vismaz tik daudz, cik un kā to vēstīja „Völkischer Beobachter" slejas. Bet arī tas vienmuļās dienās bija daudz.

Gaitenī par aptīrītāju strādāja anglis — Džeks Tailors. Karam sākoties, tas aizķēries Hamburgā un internēts. Un nu ceļojot no cietuma uz cietumu. Palūdzu, vai nevar sagādāt kādu zīmuļa galiņu. Pamēģināšot. Un tiešām, pēc dažām dienām pa mazo, virs durvīm ierīkotā lodziņa izsisto rūti man kamerā iekrita zīmulītis.

Nu biju „bagātāks". Tāču lai rakstītu, vajadzīgs arī papīrs. Kur tādu ņemt? Beidzot izlīdzējos ar klozeta vajadzībām izsniegto veco laikrakstu baltajām maliņām. Daudz tur uzrakstīt gan nevarēja un tāpēc atgriezos pie sen aizmirstā „grēka" — dzeju rakstīšanas. Protams, no visa tā nekas prātīgs neiznāca, bet dažas stundas dienā ar to kluva citādas, un cīņa ar laiku it kā vieglāka.

Aiztecēja diena pēc dienas, un mans kalendārs rādīja, ka esmu apcietinājumā jau pāri diviem mēnešiem. 10. maijā kamerā ieradās Gestapo ierēdnis, pasniedza sarkanu lapu un paziņoja, ka mani ievietošot koncentrācijas nometnē. Pavēli bija parakstījis pats Gestapo priekšnieks Heidrichs.

Alfreds Bērziņš

✡

Nākamā numurā lasiet
„AUSTRUMOS SĀKAS KARŠ"

Krustvārdu mīkla

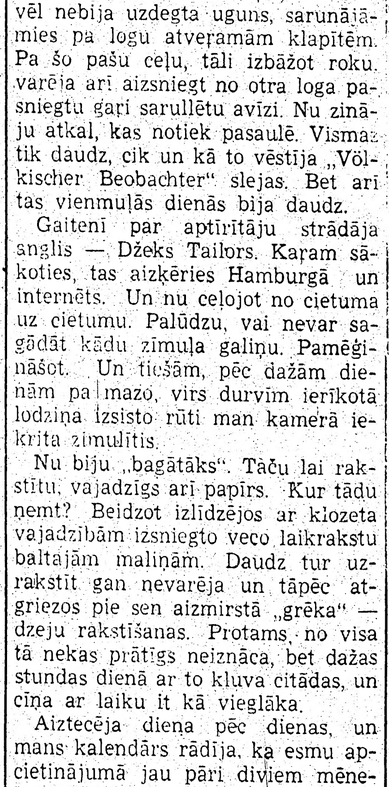

Līmeniski: 1. Pilsēta Francijā. 7. Literāra sacerējuma veids. 12. Raudas. 13. Spodrināt. 14. Nacionālsociālistiskajā Vācijā bieži lietots saīsinājums. 15. Vīrieša vārds. 16. Prece kopā ar iesaiņojumu (saīsin.). 17. Bārt. 19. Ciņu vieta Beļģijā pirmajā pasaules karā. 20. Laikmets. 21. Zīmēt. 23. Zvēru mitekļi. 24. Dzīvnieki. 25. Taisa. 26. Celtnes. 28. Dzīvnieks. 31. Vietnieka vārds. 32. Zivs. 34. Makšķernieka piederumi. 35. Izsauciens. 36. Mūsu senču „spuldze". 38. Kārtībā! 39. „Septītā lielvalsts". 41. Nasta. 43. Auksti. 44. Iekšēji organi.

Stateniski: 1. Slimība. 2. Tieksmes. 3. Ķīmisks elements. 4. Tuvojas. 5. Diglis. 6. Muļķība. 7. Igaunijas telegrafa aģentūra. 8. Termins kāršu spēlē. 9. Apstākļa vārds. 10. Čūska. 11. Žiglas. 18. Uzdevumi. 20. Sievietes vārds. 22. Vietnieka vārds. 23. Lauks. 26. Posms. 27. Pilsēta Ēģiptē. 29. Svētbilde. 30. Niecīgas. 32. Kabināt. 33. Dvaša. 36. Politiska organizācija Latvijā. 37. Ievada. 40. Burta izruna. 42. Starptautiska organizācija.

(Atrisinājums nākamajā numurā)

Ž. Šmits — DP labākais bokseris

DP boksa meistarsacīkstēs 11. sept. Vircburgā skatītāji redzēja skaistas sacensības. Labākais dalībnieks bija mūsu tautietis Žanis Šmits, kas uzvarēja pusvidējā svarā un par sarīkojuma jaukāko sacensību saņēma paukošanas vecmeistara G. Kichno darinātu šķīvi. Pussmagā svarā latviešiem uzvaru izcīnīja V. Miezītis. Mums nebija dalībnieku mušas, gaila un smagā svarā. DP meistarnosaukumu mušas svarā bez cīņas ieguva Sveičs (ukr.). Spalvas sv.: 1. Maroževičius (liet.), 2. Trēgers (latv.), 3. Oltvejs (ung.). Vieglā sv.: 1. Markevičius (liet.), 2. Dreifogels (latv.), 3. Šibs (ukr.). Pusvidējā sv.: 1. bija Šmits (latv.), kas savu vienīgo pretinieku Drevnickiju (ukr.) pieveica jau 2. gājienā ar knock-out. Vidējā sv.: 1. v. bez cīņas guva Barčuks (ukr.). Pussmagā sv.: 1. Miezītis (latv.), 2. Hīsalu (ig.), 3. Semeniuks (ukr.). Smagā sv. Homam (ukr.) nebija pretinieku. Sacīkstes atklāja Vircburgas YMCAs priekšsēdis A. Osis, bet galvenais tiesnesis bija latvietis V. Pauzers.

V. Pastenieks

Uz 90 gadu pastāvēšanu šajās dienās atskatījās Frankfurtes zvēru dārzs. Kara laikā to stipri sapostīja, bet tagad zooloģiskais dārzs jau krietni atkopies un sagādājis daudz jaunu iemītnieku. Uzņēmumā: kāds dārza sargs ar savu mīluli „Besiju", pusgadu vecu Sīrijas lāčēnu, kas ir jautrākais bērnu iepriecinātājs.

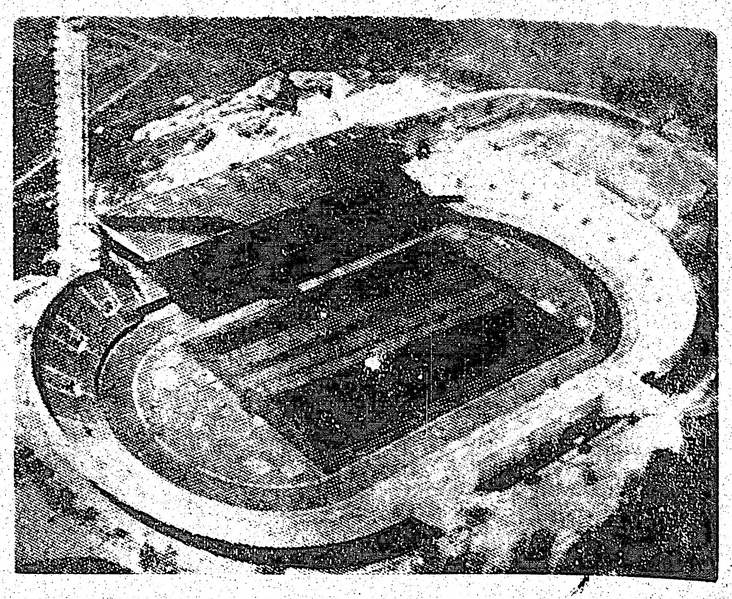

1952. g. olimpisko spēļu stadions Helsinkos. Pa kreisi — maratona tornis.

Pāvo Nurmi zeme jau gaida 1952. g. olimpiskās spēles

Ap 1000 latviešu 1938. gada rudenī kopā ar saviem sportistiem devās uz Tallinu, lai būtu aculiecinieki Baltijas valstu meistarsacīkstēm futbolā. Tas bija mūsu futbola slavas gads: neviena zaudēta valstu sacīkste — uzvarēti pat ungāri, čechi un poļi! Arī Baltijas turnīrā Latvijas vienība nezaudēja, taču meistarnosaukumu neieguva, jo kā ar igauņiem, tā arī ar lietuviešiem spēlēja tikai 1—1 neizšķirti. Mazliet tā kā ar aukstu ūdeni aplieti futbolisti atgriezās mājās, tiem līdzi arī daļa skatītāju, bet citi vēlējās redzēt Helsinkus, kas posās 1940. gada olimpiskajām spēlēm. Pāri šaurajam Somu jūras līcim kaiju aplidotais tvaikonītis piestāja „tūkstots ezeru zemes" galvaspilsētas ostā. Brīvā Somija likās īsta ziemeļu laimes zeme, bet Helsinki kā saulē apmirdzēts balts, tīrs un mierīgs ledus lācis gulēja jūras krastā.

Ar sevišķu interesi somu dzīvi vēroja citu zemju sportisti, arī latvieši, jo mazā Somija bijusi, ir un, jādomā, arī varēs būt paraugs sportā visai pasaulei. Kādā ielā bija elegants modes veikals, virs kura logiem lasījām lieliem, slīpiem burtiem rakstītu tā īpašnieka vārdu: „Pāvo Nurmi". Varēja aplūkot arī šī vīra pieminekli, kaut viņš pats vēl dzīvoja un dzīvo arī šodien. Godīgā un pateicīgā somu tauta gan Nurmi pieminekli neuzcēla par viņa veikalnieka panākumiem, bet visas pasaules apbrīnotajām kājām. Un tad, turpat Helsinku pievārtē, kā majestātisks varenums svešinieku acis saistīja milzīga jaunbūve. Tas tad nu bija olimpiskais stadions. „Te es pirkšu sev biļeti 1940. gada spēlēm," teica kāds mūsu tautietis. „Un te sēdēšu es," piebilda cits. Tad mēs kāpām olimpiskajā tornī, kas kā gara pupa sniedzās debesīs. Un apakšā gulēja Somija — meži un ezeri, atkal meži un ezeri, vēlreiz meži un ezeri.

Tā tas bija, bet tad vienā dienā viss sabruka. Lielākais parasti nesit mazajam, bet Padomju Savienība uzbruka Somijai. Sākās 1939. gada ziemas karš. Slavenie olimpiskie meistari, kas par Suomi krāsām lieliski cīnījās zemes lodes dažādos sporta stadionos, nu apmainīja šķēpu pret šauteni un disku pret rokas granātu. Klusais pasaules meistars ātrslidošanā Birgers Vaseniuss, lielais skrējējs Gunars Hekerts un vesela rinda citu atlētu nolika savas galvas uz dzimtenes zemes sniega un aizmiga mūža miegā. Vēl tikai neilgi pirms tam Vaseniuss Eiropas meistarsacīkstēs Rīgā bija absolvējis savas jaukās cīņas ar mūsu Alfonsu Bērziņu . . . Somu olimpiskie sapņi bija izsapņoti un padomju lidmašīnas vairākkārt nometa bumbas Helsinku stadionā.

Somu tauta ir bezgala mocīta. Tās dzīvais spēks tomēr nav nobendēts. Zeme ar lielajiem sportistiem dzīvo un tikai dažas dienas pēc Londonas olimpiskajām spēlēm somi jau sāka priekšdarbus 1952. g. olimpiskajām sacensībām Helsinkos. Stadionu paplašinās un tur būs vietas 70.000 skatītājiem. Olimpiskajā ciemā varēs apmesties 8000 sportistu. Sacensību vietas nebūs izkaisītas, bet notiks tikai 12 km piašā joslā, lai nenogurdinātu dalībniekus un skatītājus. Izstrādāti projekti jaunu viesnīcu būvēm, un grezni tvaikoņi olimpiskos viesus izvadās jūras braucienos. Gādāts arī, lai būtu ekskursiju iespējas uz Somijas visattālākajiem ziemeļiem.

Mazā somu tauta, kurai ir tikai puse no Nujorkas iedzīvotāju skaita, līdzsinējās olimpiskajās sacensībās izcīnījusi 70 zelta, 64 sudraba un 69 bronzas medaļas. Tās pārvestas mājās no citām zemēm, bet tagad somi gaida skaisto svētku brīdi, kad olimpiskā liesma, pārspējot ziemeļblāzmas gaismu, iedegsies viņu dzimtenē. Somi vienmēr bijuši arī latviešu sportistu paraugs. Lai Dievs dod, ka mūsu ziemeļu draugi 1952. gadā savā zemē tiešām paceltu olimpisko karogu!

Arnolds Šmits

———

Uz Argentīnu aizbrauc mūsu ilggadējā daiļslidošanas meistare Alīse Dzeguze-Kļaviņa kopā ar ģimeni — vīru, Bal tas universitātes profesoru Kļaviņu un bērniem. Aizceļošanai uz Austrāliju pošas amerikāņu joslas 1947. g. meistars galda tenisā Lauris un basketbolists P. Bumbērs. Pēdējie pašreiz ir Augsburgas emigrācijas centrā, kuŗas administrācijā daudzo latviešu vidū strādā arī Liepājas tenisists un basketbolists R. Sräders.

„Latvju Sports", mūsu vienīgais speciālais sporta laikraksts, pagājušā nedēļā sāka 4. darba gadu. Laikraksts tagad iznāk iespiests un to izdod latviešu pārstāvis Slezvigas-Holšteinas apgabalā, bet vada A. Vinčels. „L. S." turpina vienot emigrācijā izkaisītos latviešu sportistus. Lai šajos grūtajos laikos laikraksts varētu pastāvēt, sportistiem jābūt čaklīem tā lasītājiem. „L. S." iznāk katru nedēļu. Atsevišķa numura cena DM 0,40. Redakcijas adrese: (24a) Lübeck, Marlistr. 108—8.

Vai Kursa atkal spēlēs? Ļoti iespējams, jo Neištates latviešu nometnē pie Mārburgas mīt 3 amerikāņu joslas basketbola meistarvienības Kursas dalībnieki — agr. M. Stulpiņš, H. Igenbergs un G. Meržejevskis. Tur dzīvot pāries arī A. Caune ar ģimeni un J. Neparts. Vienīgi O. Veiss vēl vienmēr strādā Darmštates apkārtnē, bet varbūtējās sacensībās arī viņš būs pārējo kursiešu vidū. Neištatē ir lieliski treniņa apstākļi un priekšzīmīga basketbola zāle: Tiešām tikami, ka Kursa, kas tik teicami reprezentējusi latviešu basketbolu emigrācijā, atkal cer atjaunot savas gaitas. Neištatē vēl dzīvo skrējējs Treimanis, ātrslidotājs E. Bite un bokseris Ozoliņš.

Herma Bauma (Austrija) Vīnē meta šķēpu 48,63 m, kas ir jauns pasaules rekords.

Eiropas — Amerikas sacensība vieglatlētikā notiks 1950. g. Savienotajās Valstīs. Līdzīgi sarīkojumi pēc tam sekos ik pēc 2 gadiem.

Jauns Eiropas rekords diska mešanā ir itaļa Tosi 54,80 m sasniegums, ko viņš reālizēja Italijas — Argentīnas valstu sacīkstē. Tosi palika tikai 16 cm aiz R. Fiča (ASV) pasaules rekorda.

REIMATISKĀ BRĪVĪBA

Nesen mirušais padomju filmu režisors Einšteins reiz uzturējās ārzemēs un piedalījās kādās viesībās, kuŗās runāja par šo un to un beidzot arī par Padomju Savienību. Kāds Einšteinam jautāja, kā Krievijā ir ar brīvību un vai viņam, Einšteinam esot pilnīga rīcības brīvība, strādājot filmu uzņemšanā.

„Ar brīvību pie mums ir tāpat kā ar reimatismu," atbildēja Einšteins. „Ja jūs ciešat no reimatisma, dažas kustības jūs varat izdarīt — bez dažas nē."

SLUDINĀJUMI

LITERĀTŪRAS APGĀDA

krājumā sekojošas grāmatas:

	Cena DM
Latviešu valodas mācības sākumi un pareizrakstība stāstiņos tautsk. II kl.	2.—
Tēvu valodas māc. tautsk. IV kl.	2.—
Tēvu valodas māc. tautsk. III kl.	2.—
Tēvu valodas māc. tautsk. V kl.	2.—
Dabas mācība tautsk. IV kl.	3.—
Dabas mācība tautsk. VII kl.	5.—
Bumbēra Fizika magn. un elektr.	3.—
Ozoliņa un Endzelīna Svešvārdu vārdnīca	6.—
Prof. Dr. phil. K. Kārkliņa sakārt. metodisku rakstu krājums, 286 lpp.	5.—
Mag. phil. M. G. Kārkliņas sakārt. dzejoļu izlase tautsk. „Lāpa"	4.—
A. Veisberga Fiziskā ģeografija	3.—
Prof. Dr. phil. K. Kārkliņa Latviešu literatūras vēsture, jaun. laiki	3.—
L. Felsberga latviešu vārdnīca un Jeremy by Hugh Walpole sakārtoj.	2.—
Mag. phil. Irēnes Kiršteines English Grammar for Latvian Schools and self-instruction	5.—
Homera Odiseja IX—XII, no grieķu valodas tulk. Aug. Giezens	2.—
Johansona Algebra II	6.—
Johansona Trigonometrija	5.—
Johansona Ģeometrija I un II	8.—
A. Pumpura Tēvijā un svešumā, dzejoļu izlase	2.—
Tautskolu programmu papildinājums	1.50
Mag. math. V. Klētnieka Pētījums par chronoloģijas problēmām Latvijā XVI—XX gadsimtā	2.—
R. Blaumaņa Novele Pērkona negaiss	0.70
R. Blaumaņa Novele Nauda zeķēs	1.50
R. Blaumaņa Vīndedzēs drīz būs kāzas	1.50
Prof. Dr. phil. K. Kārkliņa Tīri tonisku kais pantmērs latviešu dzejā	1.20

Sagatavošanā:

Prof. Dr. phil. K. Kārkliņa Citātu literatūra.

Prof. J. Endzelīna Latviešu valodas skaņas un formas.

Prof. Dr. phil. K. Kārkliņa Latviešu tautas dziesmu problēmas.

Minētās grāmatas izsūtām pa pastu ar uzliktu pēcmaksu, pie kam pasūtinot vairāk par 5 eks., aprēķinām parastās atlaides.

LITERĀTŪRAS APGĀDS
(13a) Lager Fischbach ü. Nürnberg 2. (88)

K. GRAUZES FOTOSPIEDE

(20a) Dedelstorf-Horst, ü. Wittingen piedāvā:

	DM
Prof. J. Cizerevičа — Diferenciālrēķini un integrālrēķini (544 lpp.)	10,—
Pieczīmju logaritmu tabulas (166 lpp.)	3,—
Matēmatika tautskolām, V kl. kurss	2,50
Dr. V. K. Matiusa — Latviešu-angļu vārdnīca (420 lpp.)	3,50

Pieņem pasūtinājumus grāmatu pavairošanai (arī dažos desmit eksemplāros). Cenas ārpus konkurences. (99)

✝

Dziļās sērās paziņojam, ka mūsu mīļā, neaizmirstamā dzīvesbiedre, māmiņa, vīramāte un vecmāmiņa

Olga Bērziņa, dzim. Ķirsone

dzimusi 1897. g. 26. janv., Lubānas pag., pēc ilgas un grūtas slimības dzīves gaitas beigusi 1948. g. 31. aug. Bad-Rēburgas slimnīcā. Apbedīta 2. sept. turpat vietējā kapsētā.

Pēc dzimtenes ārēm Tev ilgojās sirds
Pār Tevi nu svešumā zvaigznes mirdz.

Viņu mīļā piemiņā paturēs
vīrs, dēli, vedekla, mazbērni, radi Vācijā un dzimtenē.

Nometņu komitejām, skolām, grāmatnīcām un veikaliem piedāvāju
par vairuma cenām
RAKSTĀMPIEDERUMUS
burtnīcas, blokus, papīru, pergamentu, līmi, tinti utt.
Pasūtinājumus izpilda ar uzliktu pēcmaksu.
Pieprasīt ED. DOBELIM: (13b) Kleinkötz bei Günzburg, Latvian DP Camp. (84)

JĀŅA ALKŠŅA APGĀDĀ

iznācis
Pāvila Gruznas romāns Bursaki DM 3.—
Vēl krājumā
Alfreda Dziļuma Celmenieki DM 2.50
Sagatavošanā
Valža Staburaga bērni,
Alberta Sprūdža Daugavas vēji,
Vila Ešota Zvaigžņu sagša,
Valdas Mooras Tracis sētā.

Atsevišķu eksemplāru pasūtinātājiem grāmatas izsūtu tikai uz pēcmaksu, pieskaitot pasta izdevumus, bet atkalpārdevējiem par samaksātiem vai pēcmaksas pasūtinājumiem atlaide 25%, komisijas 15%, neatvelkot pasta izdevumus.

Pasūtinājumus lūdzu adresēt:
J. Alksnis, (20a) Dedelstorf/Horst, DP Camp, über Wittingen, Kr. Gifhorn (97)

JAUNAS GRĀMATAS

Lokaitiesi mežu gali — 175 latv. t. dziesmas ar notīm (vienbals.)	DM 1.80
Lokaitiesi mežu gali, iesieta	DM 2.50
Prof. P. Šmita Tautas anekdoti	DM 1.50
Jelgava ainās	DM 0.70
Liepāja ainās	DM 0.70
Rīga 100 ainās ar plānu (ierob.)	DM 1.50

Lūdzu pieskaitīt pasta izdevumus.

Izd. Jānis Liepiņš, (14a) Esslingen/N., Plochingerstr. 17. (91)

Iznākusi būvtechniķa Ed. Rekeviča rokas grāmata mūrnieka amata iesācējiem
„MŪRNIEKS"
DM 5.—.
Atsev. eksemplārus izsūta tikai uz pēcmaksu, pieskaitot pasta izdevumus, bet atkalpārdevējiem komisijā ar 15 proc. atlaidi.
ED. REKEVIČS,
Augsburg, DP Camp, Haunstetten.

KĀRĻA SKALBES TAUTSKOLAS UN ĢIMNAZIJAS SKOLĒNU KOOPERĀTĪVS

izdevis šādas grāmatas:

J. Bokaldera Latvijas ģeografija	DM 2.50
J. Širmaņa Draugi, sūtīts jaunatnei ar māksl. E. Ābeles ilustr.	DM 2.50
J. Širmaņa Vilki, stāsts jaunatnei ar māksl. E. Ābeles ilustr.	DM 2.—
A. Saulieša Aiz sniega un tumšas	DM 1.—
J. un O. Traubergu Zooloģija (iznāks septembrī vidū)	DM 5.—

Bez tam kooperatīvs piedāvā skolu darbvedības grāmatas un dubult — un šķērslīniju burtnīcas. Atkalpārdevējiem rabats.

Pasūtinājumi adresējami Kārļa Skalbes tautskolas un ģimnazijas skolēnu kooperātīvam: (13a) Lager Fischbach über Nürnberg 2. (96)

Sengvardenes (bij. Mērbekas) K. Skalbes ģimn. vajadzīgs pilnt. latviešu v. skolotājs-ja 21 ned. st. un kl. audz. Lūgumu ar Isu dz. apr. līdz š. g. 20. sept. iesūtīt sk. direktoram: (23) Sengwarden bei Wilhelmshafen, Lettenlager. (87)

PĒTERIS ALEKSANDROVIČS,
130 — 27, 148 St. South Ozone Park L. I., New-York, N. I. U. S. A., lūdz atsaukties draugus.

„LATVIJAS" ABONEMENTS,

pasūtinot laikrakstu pa atsevišķiem eksemplāriem (līdz 3 eks. iesk.), maksā DM 3.— mēnesī + DM 0,50 par piesūtīšanu; pasūtinot kollektīvi vairāk par 3 eks. — DM 3.— mēnesī par eksemplāru; pasūtinot uz ārzemēm un maksājot Vācijā DM 3.— mēnesī + DM 0,80 par piesūtīšanu. Sludinājumi maksā DM 0,70 par vienslejīgas nonpareille iespiedrindas aizņemto telpu. Darba meklēšanas sludinājumi par puscenu.

Abonementa pieteikumi, sludinājumi, naudas pārvedumi un korespondence adresējama: „Latvijai" (13b) Günzburg/Do., Bürgermeister-Landmannplatz 7.

Latvija iznāk trīs reizes nedēļā — otrdienās, ceturtdienās un sestdienās.

LATVIA
Latvian Newspaper
Published under EUCOM Civil Affairs Division Authorisation Number UNDP 196. Publisher and Editor: Kārlis Rabācs, DP Camp Kleinkötz near Günzburg/D. Printer: „Schwäb. Volksbl.", Günzburg/D., Bgm.-Lauin.-Pl. 7. Circulation: 4000. Published three times weekly. Editorial office: Günzburg/Do. Dreiulkus-Zimmermann-Str. 2.